OBRIM EL CERCLE

ESTRATÈGIES D'INSUBMISSIÓ A LES PENES-MULTA

Nota lingüística sobre el gènere: En aquest fanzine hem optat per alternar el gènere de certes figures que apareixen al llarg del text per trencar esquemes preestablerts i canviar la mirada sobre qui encarna les diferents posicions en la societat. No considerem aquesta opció una manera definitiva ni única de resoldre, en els textos escrits, la qüestió del gènere i evitar el llenguatge sexista, sinó una manera més d'intentar visibilitzar les opressions patriarcals.

Índex

1. Introducció ---- **5**

- Anàlisi polític i jurídic del que representen les Penes-Multa
- Aparició de les Penes-multa i modificacions de la seva aplicació amb les reformes del Codi Penal (2003 i 2015)

2. Les Penes-Multa ---- **9**

- Breu explicació d'un procés penal
- Aplicació de les Penes-Multa
- Quantia de la multa
- Execució i pagament
- Responsabilitat Personal Subsidiària (RPS) per impagament
- Compliment de la pena a presó
- Antecedents penals

3. El negoci de les Penes-Multa ---- **23**

- El Banco Santander i la gestió dels comptes judicials
- El Banco Santander i la gestió del peculi de les persones preses
- Els Treballs en Benefici de la Comunitat, un negoci de l'Estat

4. Per què oposar-nos a les Penes-Multa ---- **29**

- Motius per posar en pràctica la insubmissió
- Possibles objectius d'una acció com aquesta
- Explorem l'Acció Directa Econòmica

5. Estratègies d'insubmissió ---- **33**

- Suspensió de la condemna
- Insolvència i embargaments
- Localització Permanent (LP) o arrest domiciliari
- Treballs en Benefici de la Comunitat (TBC)
- Prescripció i ordres de cerca i detenció
- Compliment de la pena a presó

6. Algunes experiències d'insubmissió ---- **45**

- Manifestació antifeixista 12 d'octubre (1999, Barcelona)
- Detenció durant el desallotjament de la Kamorra (2004, Barcelona)
- Pintades contra els monuments franquistes (2005, Lleida)
- Okupació i desallotjament de la Quinkalla (2006, Barcelona)
- No al Pla Caufec, 10 dies de presó=10 dies d'acció (2007, Esplugues)
- Substitució de la bandera del Castell de Montjuïc (2007, Barcelona)
- Solidaritat amb la lluita dels «2 dies» dels buseros (2008, Barcelona)
- Manifestació de «Mai ens tallaran les ales» (2008, Barcelona)
- Sabotatge al Toro d'Osborne del Bruc (2008, Manresa)
- Manifestació contra el govern (2008, Barcelona)
- A presó per intentar evitar un desnonament, Jorge D14 (2016, Madrid)

7. Algunes reflexions al voltant d'aquesta proposta ---- **55**

- Estructura d'una campanya i maneres de participar-hi
- Trencar la lògica individualista d'un cas repressiu i col·lectivitzar les qüestions antirepressives
- Riscos, pors i límits al voltant de la insubmissió
- Grups de suport
- El suport legal: advocades afins i advocades d'ofici
- Reflexions sobre els pactes de conformitat amb la Fiscalia
- Com afrontem la repressió de manera col·lectiva
- Val la pena desobeir?

Annex: Esquema d'un procés penal ---- **67**

Agraïments ---- **69**

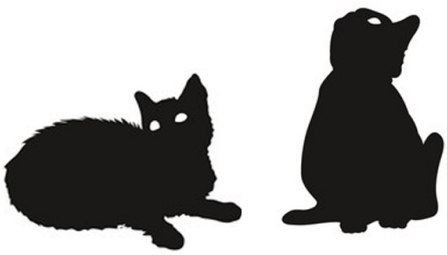

1. Introducció

Aquest fanzine neix de la inquietud d'algunes persones que patim la repressió i volem posar el focus en una de les mesures que s'utilitzen en l'àmbit judicial: les Penes-Multa. Aquesta mesura s'imposa en forma de xantatge a la persona condemnada i ens coacciona obligant-nos a pagar uns diners que serviran per seguir fent funcionar l'engranatge repressiu o, en cas de no fer-ho, amenaça amb tancar-nos a presó per tal de castigar-nos pel delicte comès. Amb aquest fanzine volem contribuir a la lluita contra la repressió i explorar tot el ventall de possibilitats que tenim per fer front a les Penes-Multa des d'una vessant política i jurídica.

La idea d'oposar resistència a les Penes-Multa està inspirada en la campanya d'Insubmissió a les Penes-Multa que es va dur a terme al voltant dels anys 2008 i 2009 anomenada «A les penes, punyalades». Tenir aquesta campanya com a referència és una gran oportunitat per tal de poder aprendre d'aquella experiència i, a la vegada, intentar donar-li continuïtat. Durant aquella campanya es va generar tot un seguit de materials, pràctiques i vincles que veiem important actualitzar i fer aterrar en el context actual. Podeu trobar més informació de la campanya d'insubmissió a les Penes-Multa a: *alespenespunyalades.blogspot.com*

Sovint, els casos repressius lligats a una lluita ens recorden un cercle on es repeteixen els mateixos elements: es desenvolupa una lluita amb molt potencial, l'Estat la reprimeix, dediquem energies a sufragar-ne els efectes (moltes vegades havent de generar diners per pagar les despeses o condemnes) i això acaba debilitant aquesta lluita. També veiem en la repressió un component cíclic que va colpejant una o vàries lluites en diferents moments i de diferents maneres segons convé a l'Estat. Obrint el cercle volem contribuir a trencar aquesta dinàmica i fer que les qüestions antirepressives passin a formar part de les nostres lluites i ens ajudin a enfortir-les. Obrint el cercle proposem formar-nos en qüestions legals per evitar delegar tota aquesta feina en les professionals de l'advocacia. Obrir el cercle vol dir aprofitar els casos repressius per establir vincles amb altres lluites i aspirar a tenir una mirada més àmplia de la repressió com un conjunt que ens afecta a moltes persones de diferents maneres. Volem obrir el cercle per trencar les cadenes.

Anàlisi polític i jurídic del que representen les Penes-Multa

Una Pena-Multa consisteix en una condemna econòmica, conseqüència d'un procés judicial penal per delictes lleus, menys greus o greus, que es pot substituir per penes de presó, Treballs en Benefici de la Comunitat (TBC) o Localitzacions Permanents (LP), abans anomenats arrestos domiciliaris. Amb aquest tipus de condemnes, una persona pot entrar a la presó per l'impagament d'una multa i la impossibilitat de ser embargada.

La Pena-Multa és una de moltes de les eines que utilitza l'Estat per reprimir políticament. Ho intenta aconseguir amb la pressió policial-judicial (i les pors associades a les repercussions penals, socials, familiars, professionals, etc.) a la vegada que pretén absorbir diners per mantenir la seva maquinària repressiva en augment. Recursos econòmics, temps i energies de col·lectius i persones que, si no fos per aquestes sancions, estarien dedicats a promoure i construir una societat diferent.

Actualment, ens trobem que entre el ventall de multes hi ha procediments i aplicacions diferents: les Penes-Multa (conseqüència d'un procés judicial penal) i les multes econòmiques administratives, derivades de sancions imposades pels òrgans administratius. Totes elles impliquen condemnes amb importants despeses econòmiques. La particularitat de les Penes-Multa rau en el fet que, si no es paguen, poden ser substituïdes per penes de presó, Treballs en Benefici de la Comunitat o Localitzacions Permanents (arrestos domiciliaris).

Aquestes formes de sanció no només impliquen un augment i una sofisticació de la repressió, sinó l'intent per part de l'Estat de consolidar el que ja fa anys que es denuncia: el que es castiga no és el delicte, sinó la pobresa i la dissidència. De fet, el Dret Penal des del seu origen sempre ha estat dirigit cap a una població determinada.

El sistema judicial considera progressista aquest tipus de condemna argumentant que la Pena-Multa té en compte la situació econòmica de la persona condemnada i és equitativa ja que, qui té més diners en paga més i qui en té menys, en paga menys. Així veiem com les situacions que no es contemplen dins aquesta premissa són les més castigades, és a dir: el fet de no tenir diners o de negar-se a pagar la Pena-Multa.

En canvi, la Pena-Multa contradiu clarament el principi d'igualtat ja que, per un mateix delicte, una persona que no pugui fer front al seu pagament tindrà una pena més greu (presó) que una persona que sí que pugui pagar-la (multa). S'evidencia així una desigualtat de tracte entre els rics i els pobres.
A més a més, trenca el concepte d'autoria en Dret Penal, perquè normalment afecta altres persones que no són la condemnada perquè pot ser pagada per qualsevol persona. El més habitual és que les conseqüències econòmiques les acabi patint el seu entorn més proper: familiars, amigues i companyes.

Segons Iñaki Rivera de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona, «*el que va ser una pretesa i falsa alternativa a la presó*» no existiria sense l'amenaça real d'una pena privativa de llibertat i és així com «*la multa no només no és alternativa a la presó, sinó que contribueix a fer que continuï existint i sobrevivint*». Rivera remarca que «*òbviament, qui més capacitat econòmica té, menys veu afectada la seva llibertat de manera que es dona la 'paradoxa' segons la qual compleix menys pena no qui menys delinqueix sinó qui més paga*» amb la qual cosa les Penes-Multa són un «*sistema de criminalització de la pobresa*».

Quan parlem de pobresa no podem evitar mencionar que les nostres condicions econòmiques estan molt determinades per les opressions lligades a la classe social, a la raça/origen/nacionalitat i al sexe/gènere.
Segons un informe del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) de l'any 2020, el percentatge de Penes-Multa imposades a les persones identificades com a homes respecte al total de les penes ha sigut d'un 30%, mentre que en les persones identificades com a dones aquest percentatge s'incrementa fins a un 50%.
Les comunitats autònomes on més Penes-Multa s'imposen són Andalusia, Catalunya, Madrid, la Comunitat Valenciana, les Illes Balears i les Illes Canàries (encara colònia espanyola). Precisament aquestes comunitats autònomes són les que més percentatge de població migrant tenen en relació amb el total de la seva població, segons dades de l'Instituto Nacional de Estadística (INE).

Aparició de les Penes-Multa i modificacions de la seva aplicació amb les reformes del Codi Penal (2003 i 2015)

La Pena-Multa s'introdueix amb la reforma del Codi Penal de 1995, conegut com el «Codi Penal de la democràcia». Es va modificar la seva aplicació a la reforma del 2003 i s'ha tornat a actualitzar a l'última reforma del Codi Penal, el 2015.

Aquesta nova mesura es va justificar tant políticament com jurídica des d'un punt de vista progressista. La seva finalitat era eliminar les penes de presó més breus. Es presentava com una alternativa a la presó i com una pena més humana i menys des-socialitzant i estigmatitzant que les penes privatives de llibertat. Així doncs, es dona l'opció a què alguns delictes menors tinguin com a condemna una Pena-Multa, que es converteix en pena de privació de llibertat en cas d'impagament.

Amb la reforma del 2003, aquest tipus de sanció es podia imposar a les penes per falta o per delictes. A l'última reforma del Codi Penal, del 2015, s'elimina el concepte de falta. Alguns dels actes que s'incloïen dins aquesta categoria passen a considerar-se faltes administratives i altres passen a considerar-se delictes lleus dins el Codi Penal.

Anys més tard podem veure com el que es va vendre com una reforma que despenalitzava conductes lleus es va convertir en un càstig per a les migrants, les pobres i les dissidents.
A més a més, les faltes no generaven antecedents penals però els delictes lleus, en canvi, sí que ho fan. Això té un gran efecte en qüestions de reincidència i posa encara més dificultats a tot allò que envolta la regularització administrativa d'una persona migrant.
Per altra banda, les conductes despenalitzades passen al dret administratiu sancionador amb multes molt més elevades que no estan vinculades a la situació econòmica de cada persona. Aquests processos són molt menys garantistes, ja que l'administració és a la vegada jutge i part i no hi ha dret a justícia gratuïta.

En els últims 10 anys veiem com les condemnes amb Penes-Multa han augmentat el seu percentatge respecte al total de penes imposades, passant d'un 19% l'any 2011 fins a un 33% l'any 2020.

2. Les Penes-Multa

La informació que trobareu en aquest apartat està basada en el que la llei diu i es pot trobar al Codi Penal, però això no significa que realment s'apliqui d'aquesta manera. De fet, un dels problemes amb les Penes-Multa és que no està sistematitzat la manera com s'apliquen i de vegades depèn més de la interpretació de cada jutgessa i la voluntat de cada secretari judicial que no de la pròpia llei. Aquesta informació també està basada en les experiències viscudes durant els últims 25 anys principalment als jutjats de Barcelona i d'altres grans ciutats properes.

Breu explicació d'un procés penal

A continuació farem un resum d'un procediment penal típic per poder entendre per quin procés passa una persona represaliada fins que arriba a la condemna. A la pàgina 67 trobareu l'esquema d'un procés penal.
Quan una persona, empresa o institució posa una denúncia (o ho fa la policia, d'ofici), arriba al jutjat de guàrdia de la zona on s'ha produït el suposat delicte. Aquest jutjat llegeix la denúncia, estudia quins delictes es poden haver comès i en quin context s'han produït. Si un jutjat d'instrucció considera que aquesta conducta és delictiva i s'emmarca dins el Codi Penal, és a dir, es considera que perjudica l'Estat o el conjunt de la societat, s'obrirà la via penal. Si aquesta conducta es considera que respon a un conflicte entre diverses persones particulars, s'obrirà un procés per la via civil, regulada per la Ley de Enjuiciamiento Civil, i es derivarà el cas a un jutjat de primera instància. La via civil mai s'obre d'ofici, ja que es considera part del Dret privat. Per tant, només els particulars poden obrir-la interposant una demanda.

En cas de seguir la via penal, cal recordar que la persona acusada té dret i està obligada a ser representada per una advocada, a excepció d'alguns delictes lleus, en què no és obligatori. El jutjat hauria de demanar si la persona acusada en vol assignar una o vol demanar-ne una d'ofici. En aquest moment, el procediment s'hauria d'aturar fins que s'assigni una advocada. La llei de justícia gratuïta preveu determinats delictes lleus en què sí que es designa advocada, per exemple el delicte d'usurpació. En altres delictes lleus es pot buscar una advocada particular o demanar al jutjat que en designi una d'ofici, però quedarà a les seves mans decidir si ho creu o no necessari basant-se en el dret de defensa.

Un aclariment important és que ser representada per una advocada d'ofici no significa que la seva assistència sigui gratuïta. La justícia gratuïta i la petició d'advocada d'ofici representen dos tràmits diferents que moltes vegades van lligats, però poden ser independents.
Si se'ns assigna una advocada d'ofici, aquesta cobrarà els seus honoraris de part de l'Estat o de la persona encausada en funció de la seva capacitat econòmica, que es valorarà en la petició d'accés al dret a la justícia gratuïta. El més habitual és que una persona insolvent o amb pocs ingressos demani una advocada d'ofici i també li concedeixin la justícia gratuïta. També hi ha, però, la possibilitat de demanar advocada del torn d'ofici i que ens deneguin la justícia gratuïta per no complir els requisits. Per tant, si es demana una advocada del torn d'ofici, és important demanar la justícia gratuïta en cas que es compleixin els requisits. Si no ho fem, l'advocada d'ofici podrà demanar que se li paguin els honoraris, en cas que ens deneguin la justícia gratuïta o no l'hàgim sol·licitat. Pot ser que tinguem dret a la justícia gratuïta, però que preferim designar una advocada de confiança. En aquest cas, haurem de pagar pels seus serveis o fer que renunciï als seus honoraris.

En el cas d'un procediment penal, el jutjat d'instrucció és qui s'encarregarà de fer les investigacions pertinents per esbrinar els fets i l'autoria del delicte. Per fer-ho, pot encarregar a la policia que faci investigacions, seguiments, detencions i registres.
La policia pot efectuar detencions en aquestes situacions:
- En el moment en què s'està cometent un delicte *in fraganti*.
- Si una persona no respon als requeriments judicials, es considera que no acudirà a les citacions judicials o té una condemna pendent.
- A les encausades per delictes amb penes de presó superiors a les lleus.
- A aquelles persones que encara no són encausades, però l'autoritat té motius per creure que han participat en la comissió d'un delicte.
- En cas d'alteració de l'ordre públic.

La detenció pot durar un màxim de 72 hores. Després d'això, el jutjat determinarà si es deixa a les encausades en llibertat o se'ls hi apliquen mesures cautelars (presó provisional, retirada de passaport, obligació d'anar a signar periòdicament al jutjat, fiances, etc.) si considera que hi ha risc de fuga perquè no tenen prou arrelament, si creu que hi ha risc que destrueixin proves o que cometin nous delictes.

En la fase d'instrucció es prendrà declaració judicial a les acusades, testimonis, víctimes, etc. Segons les proves que el jutjat hagi practicat, determinarà si continua o no el procediment. Quan acabi la fase d'instrucció, la Fiscalia (qui representa l'Estat en tots els procediments) decidirà si es presenta com a acusació en funció del delicte i els autors i demanarà alguna de les penes previstes al Codi Penal. En cas que hi hagi acusació particular (aquella que representa a la persona afectada) o acusació popular (una persona jurídica, entitat o empresa que defensa una causa), també faran les seves peticions.

Malgrat que la Fiscalia és teòricament la defensora de la legalitat, sol actuar de manera acusadora sense valorar les circumstàncies i tendeix a demanar les màximes penes possibles per cada delicte comès. Aquesta estratègia busca generar por a les encausades i posar un llindar inicial per les negociacions que després es poden dur a terme amb la Fiscalia.

El més probable és que, en cas que es pugui provar que el delicte ha sigut comès per l'encausada, la pena imposada sigui una mitjana entre la petició de la Fiscalia, la de l'acusació particular i la petició de la defensa. Així, la Fiscalia busca aconseguir que nosaltres estiguem satisfetes pel fet d'haver estat condemnades per menys del que demanaven, sense tenir en compte que la seva petició inicial era totalment exagerada. Aquest punt s'explica més detalladament a l'apartat «Reflexions sobre els pactes de conformitat amb la Fiscalia», a la pàgina 62 d'aquest fanzine.

Un cop formulades les acusacions, acaba la fase d'instrucció i l'expedient passarà a un jutjat penal o a l'Audiència Provincial, que s'encarregarà de jutjar els fets. Aquest jutjat hauria d'estudiar tot l'expedient i ser imparcial durant el procés. La realitat és que la majoria de vegades només llegeixen l'informe final presentat per la Fiscalia i donen aquest relat com a veraç. El jutjat penal és qui decideix quines proves s'accepten o no i estableix la data del judici.

El judici sol ser un teatre on cada part actua segons li convé per tal d'aconseguir els seus objectius (que responen als seus interessos). Les proves presentades seran solament les que el jutjat penal o l'Audiència Provincial acceptin, entre les sol·licitades per les parts.

Normalment, es comença llegint els drets de les persones acusades, els fets i delictes dels quals se les acusa i es plantegen qüestions prèvies (noves proves que es vulguin aportar). Després s'inicia la pràctica de la prova (amb les testificals, documentals i pericials), on hi ha un torn per interrogar a les acusades i un altre per presentar documents i testimonis. Finalment, es fan unes conclusions finals on cada part fa la seva petició, es dona un últim torn de paraula a les encausades i el cas queda vist per sentència.

Un cop el jutjat penal hagi dictat sentència, hi ha la possibilitat de presentar un recurs d'apel·lació a l'Audiència Provincial si es considera que la sentència és injusta o que s'ha comès algun error durant el procediment. Si el judici el porta l'Audiència Provincial, l'apel·lació és davant el tribunal superior de justícia de la corresponent comunitat autònoma. Si aquest recurs és denegat, la sentència passarà a ser ferma i s'iniciarà el procés d'execució de la condemna. Hi ha la possibilitat de presentar un recurs de cassació al Tribunal Suprem o un recurs de protecció de drets fonamentals davant el Tribunal Constitucional. Aquest recurs només atura l'execució de la condemna fins que es resolgui el recurs si el jutjat que ha dictat la sentència ho accepta.

La Pena-Multa és un dels tipus de penes previstes al Codi Penal, però la sentència pot incloure diferents penes. Hi ha altres tipus de penes com les privatives de llibertat (presó, Localització Permanent, etc.), les privatives de drets (retirada del permís de conduir o de la tutela, inhabilitació per feines o càrrecs públics, etc.). La condemna també pot incloure la Responsabilitat Civil, és a dir, una indemnització econòmica per danys. La Responsabilitat Civil no s'entén com una pena sinó que equival a la resolució del conflicte civil dins un procediment penal.

Actualment, les penes més comunes són les privatives de drets (un 48% del total), seguides per les Penes-Multa (33%) i després les privatives de llibertat (19%).

Si el cas l'ha portat el jutjat d'una ciutat gran com Barcelona, l'expedient passarà a un jutjat d'execució, que s'encarrega que es compleixi la condemna i de fer les actuacions corresponents en cas contrari.
En cas que al jutjat d'aquella ciutat no hi hagi jutjats d'execució, el mateix jutjat penal s'encarregarà que s'executi la condemna.

En els delictes lleus, el mateix jutjat d'instrucció s'encarrega de jutjar els fets, dictar sentència i garantir-ne l'execució. En aquest cas, serà al mateix judici on es presentin totes les proves i es facin les declaracions de les encausades i dels testimonis.
Si és l'Audiència Provincial qui jutja la causa, aquesta també s'encarregarà de l'execució de la sentència.

Si analitzem algunes dades sobre les condemnes dins el sistema judicial espanyol, podem afirmar que la justícia és intencionadament racista. Segons informes de l'any 2020 publicats pel CGPJ, la major part dels condemnats són de nacionalitat espanyola (75%). Ara bé, si ens fixem en la taxa de condemnats per habitants, la de nacionalitat estrangera (12,6) va ser 2,4 vegades major que la d'espanyols (4,8).
Les comunitats autònomes amb més població migrant són aquelles amb més percentatge de persones condemnades en relació amb la seva població. L'any 2020, Catalunya va ser la comunitat autònoma amb més condemnats estrangers (un 25,6% del total) i les ciutats de Ceuta i Melilla (encara colònies espanyoles) van registrar la taxa de condemnats inscrits per 1.000 habitants més elevades (16 i 14,6 respectivament).

Aplicació de les Penes-Multa

La Pena-Multa és la pena més freqüent que s'utilitza al Codi Penal després de les penes privatives de drets. Com que es tracta d'una pena, és d'obligat compliment i deixarà antecedents penals.
La Pena-Multa resulta beneficiosa per l'Estat ja que, a diferència d'altres tipus de penes, no li provocarà cap cost econòmic sinó que li generarà ingressos. És una pena graduable segons la gravetat del delicte i suposadament té en compte la situació econòmica de la persona condemnada.

Amb les Penes-Multa no existeix la possibilitat d'impagament de la multa per insolvència, a diferència del que passa amb altres condemnes econòmiques com la Responsabilitat Civil. Així doncs, si no tens diners hauràs de pagar amb el teu temps i amb la teva llibertat (amb Treballs en Benefici a la Comunitat, Localització Permanent o presó).

Les Penes-Multa s'imposen a tots els delictes lleus i majoritàriament s'imposen en delictes contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic (furt, robatori, usurpació, danys, frau, estafa, blanqueig de capital, etc.), en delictes contra la salut pública i la seguretat viària i en delictes de lesions. Els delictes lleus són els que impliquen una Pena-Multa de fins a 3 mesos, una Localització Permanent menor de 3 mesos o Treballs en Benefici a la Comunitat menors a 30 dies.

A les persones menors d'edat no se'ls hi apliquen les Penes-Multa, ja que els seus casos es deriven als jutjats de menors, que es regeixen pel seu propi codi i la seva pròpia legislació.

Quantia de la multa

La Pena-Multa té dues modalitats segons diu l'article 50 del Codi Penal:

1. Multa per quotes (sistema de dies-multa):
Aquest és el sistema més habitual. La pena s'imposa sempre per aquest sistema, excepte que el delicte exigeixi la imposició per l'altra modalitat (la multa proporcional). Per determinar la quantia de la Pena-Multa en aquest sistema es tenen en compte dos factors:

- Extensió temporal o duració: Està determinada pel tipus de delicte, la gravetat dels fets i la culpabilitat de la persona condemnada. Pot ser en dies, mesos (30 dies) o anys (360 dies). Té una extensió mínima de 10 dies i una extensió màxima de 2 anys per a les persones físiques i fins a 5 anys per a les persones jurídiques (empreses).

- Quantitat diària: Té en compte la situació econòmica de la persona condemnada (deduïda del seu patrimoni, ingressos, obligacions i càrregues familiars i altres circumstàncies personals) i ha de deixar un mínim per a la seva subsistència. Va de 2 a 400 €.

Això implicaria l'obligació per part d'un organisme judicial d'investigar la situació econòmica de la persona condemnada per calcular la quota. Habitualment, en comptes d'això, es pregunta al judici quina és la seva situació econòmica i es dona per veraç la seva paraula.
També hi ha la possibilitat que es pregunti quina és la situació econòmica de la persona encausada a la declaració judicial de la fase d'instrucció.

És important que la persona condemnada acrediti amb les proves que tingui (llibre de família, ingressos/nòmines, hipoteca, etc.) les càrregues familiars que tingui perquè l'import sigui el menor possible. A la pràctica, la quantitat diària més comuna se sol determinar entre els 3 € i els 10 € (per persones en situació de precarietat). Només es redueix a 2 € en casos de pobresa extrema.

2. Multa proporcional:
S'imposa només en determinats delictes que van associats al moviment de grans quantitats de diners, com els delictes contra la hisenda pública o relacionats amb el tràfic de drogues.

La quantitat mínima ve determinada pels danys causats pel delicte, l'objecte de delicte o el benefici reportat. La quantitat màxima es calcula multiplicant el límit mínim per un nombre que varia segons la gravetat i el tipus del delicte. Teòricament també s'ajusta a la situació econòmica de la persona condemnada, però en menor mesura que la multa per quotes.

Execució i pagament

1. Multa per quotes (sistema de dies-multa):
En principi s'ha de pagar tot d'un sol cop quan la sentència sigui ferma, és a dir, després de la resolució del recurs d'apel·lació en cas que s'hagi presentat. El jutjat pot fixar el pagament en un període màxim de 2 anys (des que la sentència sigui ferma), o bé tot d'un sol cop o als terminis que es determinin si hi ha causes justificades. L'incompliment de dos terminis determinarà el venciment dels restants i s'hauria de pagar el que quedi pendent d'un sol cop o, en alguns casos, es convertiria en un requeriment d'ingrés a presó. Es permet que, després de la sentència, el jutjat modifiqui tant l'import de les quotes periòdiques com els terminis si canvia la situació econòmica de la persona condemnada. Aquest tràmit s'ha de fer parlant amb el secretari judicial, que actualment s'anomena lletrat de l'administració de justícia.

2. Multa proporcional:
En principi s'ha de pagar tot d'un sol cop quan la sentència sigui ferma. El jutjat pot reduir l'import de la multa dins els límits assenyalats per la llei o autoritzar-ne el pagament per terminis.

Responsabilitat Personal Subsidiària (RPS) per impagament

L'impagament de la Pena-Multa condueix a la Responsabilitat Personal Subsidiaria (RPS) de la persona condemnada que l'article 35 del Codi Penal classifica com a pena privativa de llibertat. Es pot complir a través de la pena de presó, de la Localització Permanent o mitjançant Treballs en Benefici a la Comunitat. El fonament és que la pena es compleixi independentment de la insolvència de la persona condemnada.

Com ja hem explicat abans, això vulnera el principi d'igualtat (ja que els pobres compleixen una pena més greu), trenca el principi de proporcionalitat (perquè es pot entrar a presó per delictes lleus) i és un contrasentit perquè la Pena-Multa pretenia evitar la pena privativa de llibertat.

L’article 53.1 del Codi Penal estableix que si la persona condemnada no paga la multa voluntàriament es procedirà a l’intent de l’execució forçosa per embargament i, només si aquesta via resulta ineficaç, quedarà subjecte a la Responsabilitat Personal Subsidiària.

1. Multa per quotes (sistema de dies-multa): La persona condemnada haurà de complir 1 dia de privació de llibertat per cada 2 quotes diàries no satisfetes. Per exemple: una pena de 60 dies de Pena-Multa a 5 € diaris equivaldria a 30 dies de privació de llibertat. Si el nombre de quotes és imparell, es descomptarà l'última quota.

En els casos de delictes lleus on la condemna és una Pena-Multa de duració inferior o igual als 3 mesos, es podrà complir la privació de llibertat mitjançant la Localització Permanent. Si la condemna és una Pena-Multa de duració inferior o igual a 1 any, es podrà complir la privació de llibertat mitjançant Treballs en Benefici de la Comunitat. En aquest cas, cada dia de privació de llibertat equival a una jornada de treball. Aquests dos conceptes s’expliquen amb més detalls dins l’apartat «Estratègies d’insubmissió», a les pàgines 39 i 40 d’aquest fanzine.

El compliment de la RPS extingeix l’obligació del pagament de la multa, encara que la situació econòmica de la persona condemnada millori.

2. Multa proporcional: El jutjat establirà amb el seu criteri la conversió, que no podrà excedir mai d’un any. Només es podrà complir amb la pena de presó, ja que aquest sistema només s’imposa a delictes greus o menys greus (i no a delictes lleus). Tot i això, el jutjat poden acordar el compliment mitjançant TBC si la persona condemnada ho demana.

És important saber que si no es paga la Pena-Multa per no disposar de recursos econòmics, en convertir-se en RPS, es pot sol·licitar al jutjat (sempre que es compleixin els requisits) la suspensió de la condemna, conforme als articles 80 i següents del Codi Penal. Explicarem aquest punt amb més profunditat dins l’apartat «Estratègies d’insubmissió», a la pàgina 34 d’aquest fanzine.

Compliment de la pena a presó

Tenint en compte que, teòricament, la pena està orientada a la reinserció social, les penes breus de presó s'haurien de complir en presons o mòduls de règim obert i no a mòduls de compliment ordinaris. Les presons o mòduls de règim obert són aquells on les preses es troben en situació de semillibertat (tercer grau o condicional) i, per tant, la majoria només hi va durant 8 hores a passar la nit. També se suposa que l'estança a presó hauria de ser en mòduls aïllats per no tenir contacte amb la resta de població reclusa. Tot i això, durant molt de temps la pràctica habitual no ha sigut aquesta.

Actualment, la major part dels ingressos a presó per impagament de Penes-Multa es fan a mòduls de compliment ordinaris. Les altres vegades, el compliment a presó de les Penes-multa es fa en mòduls de règim obert però havent-hi de passar tot el dia, encara que aquests mòduls només estiguin pensats per anar-hi a dormir (no tenen tallers, activitats, etc.). El fet de complir la condemna en un mòdul que no està preparat per passar-hi tot el dia sumat al fet que les penes normalment siguin tan baixes va en contra de la voluntat de reinserció que predicaven les reformes «progressistes» del Codi Penal.

Moltes advocades critiquen que s'hagi d'entrar a presó per delictes menors i pel compliment de penes tan breus. També creuen i defensen que, prèviament a l'ingrés a presó, s'hauria de fer una reunió de la junta de tractament (on es fa la classificació de la persona condemnada) on es contempli el risc d'exclusió que pot tenir l'ingrés i es concedeixi un tercer grau inicial perquè la persona condemnada només hagi d'entrar a presó a passar les nits.

El problema quan s'entra a presó per una RPS resultat de l'impagament d'una Pena-Multa és que normalment no dona temps a fer classificació, ja que aquesta s'allarga uns dos mesos de mitjana. Moltes advocades defensen que aquesta classificació s'hauria de tramitar prèviament per activar un protocol de tercer grau inicial sense ingrés a presó, però actualment aquest protocol està en fase de prova per alguns casos limitats i no està previst activar-lo per aquest tipus de penes.

Pel que fa a les persones preses, els informes de l'any 2020 del Consejo General del Poder Judicial mostren que les penes privatives de llibertat van ser més freqüents entre els condemnats estrangers (un 20,3% del total de les penes imposades, enfront del 18,8% de les persones amb nacionalitat espanyola). El 91,8% de les penes privatives de llibertat van tenir una duració inferior als 2 anys.
El 34,8% de les penes de presó van ser degudes a delictes relatius al patrimoni i l'ordre socioeconòmic, el 17,1% sobre delictes contra la salut pública o la seguretat viària i l'11,5% sobre delictes de lesions.

«*Segons dades publicades a la Directa 539, dues terceres parts de les preses per impagament de multa són "estrangeres". La majoria tenen com a màxim estudis primaris i no tenen domicili fix o resideixen fora de Catalunya. Els últims dos anys, entre un 12% i un 13% de la població reclusa ho està per penes de multa, una de les realitats que millor reflecteix l'estret nexe entre manca de recursos econòmics i empresonament.*»

A aquest article s'expliquen algunes experiències de persones que han ingressat a presó per l'impagament de Penes-Multa:
https://directa.cat/vides-marcades-per-la-pobresa-i-la-preso/

Existeixen poques presons específicament per a persones identificades com a dones. La majoria d'elles han de complir la pena a mòduls per a dones dins de presons pensades per i per a homes. A més a més, el binarisme del sistema cis-hetero-patriarcal fa encara més difícil la vida a presó per les persones amb identitats de gènere dissidents.

Actualment, el 90% de les persones tancades en centres penitenciaris són persones identificades com a homes. Això és degut al fet que històricament el càstig contra les conductes que surten de la normativitat i la legalitat s'ha definit en funció del gènere. Així doncs, als homes que trenquen les normes se'ls ha considerat delinqüents mentre que a les dones se les ha assenyalat com a boges, tal com explica Angela Y. Davis al capítol «Com el gènere estructura el sistema penitenciari» del seu llibre «Podem abolir les presons?». Quan es parla de persones identificades com a dones i presó es visibilitza que aquestes pateixen una doble repressió: el càstig per haver desobeït les lleis i el càstig per no haver-se sotmès al rol de gènere que se'ls hi ha assignat.

Antecedents penals

Les Penes-Multa, atès que constitueixen una pena, són d'obligat compliment i deixaran antecedents penals. Depenent de la duració de la Pena-Multa sabrem quant de temps ha de transcórrer per poder cancel·lar els antecedents penals.

L'article 33 del Codi Penal estableix la classificació de les Penes-Multa depenent de la condemna imposada. Un petit aclariment: és important no confondre aquesta classificació amb la dels delictes, que utilitzen les mateixes categories (lleus, menys greus i greus).

Pena «lleu»: les Penes-Multa de fins a 3 mesos de duració quan s'aplica la modalitat de Multa per quotes.
Pena «menys greu»: les Penes-Multa de més de 3 mesos de duració quan s'aplica la modalitat de Multa per quotes. Les Penes-Multa que s'imposen a una persona física quan s'aplica la modalitat de Multa proporcional.
Pena «greu»: les Penes-Multa que s'imposen a una persona jurídica (empresa) quan s'aplica la modalitat de Multa per quotes o Multa proporcional.

La responsabilitat personal subsidiaria (RPS) per impagament de la multa tindrà naturalesa menys greu o lleu, segons la que correspongui a la pena que substitueixi. És a dir que, si tenim una Pena-Multa de 4 mesos i la substituïm per RPS, passarien a ser 2 mesos de privació de llibertat i es continuaria considerant una pena «menys greu».

L'article 136 del Codi Penal, dedicat a la cancel·lació d'antecedents penals, estableix que les condemnades que hagin extingit la seva responsabilitat penal tenen dret a obtenir del Ministeri de Justícia la cancel·lació dels seus antecedents penals, quan hagin transcorregut els següents terminis sense haver tornat a delinquir:

Pena «lleu»: 6 mesos.
Pena «menys greu» que no excedeix els 12 mesos i aquelles imposades per delictes imprudents: 2 anys.
Pena «menys greu» que no excedeix els 3 anys: 3 anys.
Pena «menys greu» igual o superior als 3 anys: 5 anys.
Pena «greu»: 10 anys.

Els terminis comencen a comptar des de l'endemà a què la pena hagi quedat extingida. En el cas de la Pena-Multa, quan s'acabi de complir, és a dir, el dia en què es faci el pagament, l'últim dia de Treballs en Benefici de la Comunitat o Localització Permanent o el dia de sortida de la presó. Si a la condemna hi apareixien altres penes a més a més de la Pena-Multa, els terminis començaran a comptar des de l'endemà a què s'hagi extingit l'última de les penes.

En cas de demanar la Suspensió de condemna (aquest concepte està explicat dins l'apartat «Estratègies d'insubmissió», a la pàgina 34 d'aquest fanzine), el període d'antecedents començarà a comptar un cop acabi el període de suspensió acordat pel jutjat.

Tot i això, és important explicar que, segons l'article 80 del Codi Penal, els antecedents per delictes lleus no es tenen en compte a l'hora de concedir la Suspensió de condemna. És a dir que si tens antecedents per un delicte lleu i un temps després et condemnen a un nou delicte, si demanes la suspensió de condemna per aquest nou delicte, els antecedents per delicte lleu no haurien d'impedir que te la concedissin.

Durant el període d'antecedents, es considerarà reincidència si es comet algun delicte de la mateixa naturalesa. La reincidència pot tenir com a conseqüència una pena major per un mateix delicte.

Aquests antecedents poden afectar la teva situació administrativa. Si és la primera vegada que et donen cita pel NIE o la nacionalitat et demanaran presentar un informe negatiu d'antecedents penals. Si la cita és per una renovació de permisos, en principi no demanaran aquest informe, tot i que en alguns casos ho podrien fer.

Per cancel·lar els antecedents penals s'ha de presentar una sol·licitud al Registro Central de Penados, un òrgan que depèn del Ministerio de Justicia. Per cancel·lar els antecedents policials s'ha de tramitar per separat a cada cos policial que tingui registres policials de la persona condemnada. En el cas dels Mossos d'Esquadra, primer s'ha de sol·licitar l'accés a les dades que tenen de la persona condemnada. Un cop rebut l'informe amb aquestes dades, s'ha de sol·licitar la cancel·lació dels antecedents policials, sempre que es compleixin certs requisits, presentant els documents judicials que ens demanin.

CONDENAS EN UN PROCESO PENAL

SUSPENSIÓN DE CONDENA Y ANTECEDENTES PENALES

¿SI TE CAEN MENOS DE 2 AÑOS DE CÁRCEL NO ENTRAS, VERDAD?

SUSPENSIÓN DE CONDENA

Se puede pedir al Juzgado que suspenda la condena impuesta. El Juzgado tendría que aprobar esta petición siempre que se cumplan estos requisitos:

- Que la **pena privativa de libertad** (prisión) sea **inferior a 2 años**.
- **No tener antecedentes penales previos**. En este caso no cuentan los antecedentes por delitos leves o imprudentes.
- **Haber satisfecho la Responsabilidad Civil** (indemnización económica a la parte denunciante), excepto si se demuestra la situación de insolvencia de la condenada y se mantiene así durante un tiempo.

SENTENCIA FIRME — **APROBACIÓN DE LA SUSPENSIÓN DE CONDENA** — **DE 3 MESES A 5 AÑOS NORMALMENTE SON 2 AÑOS** — **REVISIÓN DE LA SUSPENSIÓN DE CONDENA** — **DE 6 MESES A 5 AÑOS**

PERIODO DE SUSPENSIÓN

PETICIÓN DE SUSPENSIÓN DE CONDENA AL JUZGADO DE EJECUCIÓN

- **Comisión de nuevos delitos:**

En teoría no se permite cometer ningún delito durante este periodo. Aun así, cuando el periodo termina, el Juzgado normalmente solo comprueba que no haya ninguna sentencia firme.
Delitos leves: hay diferentes opiniones al respecto. Algunos Juzgados los consideran suficientes para revocar la suspensión y otros no.

REVOCACIÓN DE LA SUSPENSIÓN

Durante este periodo, **el Juzgado de Ejecución puede decidir quitarnos la suspensión** alegando los siguientes motivos:

- **Incumplimiento de sus obligaciones**

Cuando se incumplen otras obligaciones que el Juzgado ha dictado, por ejemplo:
- Prohibición de conducir o de tomar drogas.
- Orden de alejamiento.
- Prohibición de participar en manifestaciones.

- **Facilitación inexacta o insuficiente**

Cuando el Juzgado detecta que se le está escondiendo información importante sobre la situación económica, las posesiones o la localización de la persona condenada. Sobretodo en delitos económicos.

IMPORTANTE DURANTE EL PERIODO DE SUSPENSIÓN DE CONDENA:
NO TENER CONDENAS FIRMES POR NUEVOS DELITOS PENALES

ANTECEDENTES PENALES

Tener antecedentes penales **impediría que se conceda la suspensión de condena** en caso de comisión de un nuevo delito. Por lo tanto, en caso que en el nuevo proceso haya peticiones de pena de prisión, habría que **afrontar esta entrada** o **aceptar un pacto/chantaje de la Fiscalía** para evitar la entrada.

CANCELACIÓN DE ANTECEDENTES PENALES

Es importante para:
- Futuras peticiones de suspensión de condena.
- Solicitud o renovación de NIE, TIE, Permiso de trabajo o residencia y nacionalidad.
- Contratación como funcionarix en algunos trabajos en instituciones públicas.

REINCIDENCIA

Se considera reincidencia si, una vez la sentencia por el primer delito es firme, durante este periodo se cometen **delitos de similar naturaleza jurídica**. La reincidencia puede conllevar penas más altas por un mismo delito.

IMPORTANTE DURANTE LOS ANTECEDENTES PENALES:
NO COMETER DELITOS SIMILARES AL ANTERIOR

3. El negoci de les Penes-Multa

«*Somos conscientes de la importancia de una justica eficaz y ágil*»
Ana Patricia Botín, Presidenta del Banco Santander

Més enllà del pagament o no de les condemnes econòmiques, volem donar especial importància al lloc on van a parar els diners que es paguen al jutjat en forma de Penes-Multa. Alguns dels diners recaptats d'aquesta manera es reinverteixen en el mateix sistema repressiu i judicial. Altres acaben passant a les butxaques de grans empresaris.

Hi ha moltes empreses (públiques i privades) que fan negoci amb tots els tipus de presons que existeixen i amb allò que Angela Y. Davis anomena «el complex industrial carcerari» al seu llibre «Podem abolir les presons?».

Alguns exemples són les empreses que col·laboren amb el CIRE (centres de treball amb condicions d'esclavitud per les preses), les que ofereixen productes i serveis dins les presons o les que les construeixen i en subministren materials. També ho són les que treuen benefici dels vols de deportació des dels Centres d'Internament d'Estrangers. També les que cobren diners de les administracions públiques per mantenir les persones divergents dins la normativitat tancades en centres psiquiàtrics. Les que cobren diners de les institucions públiques per tancar i mantenir les menors lluny de les seves famílies i entorn per haver-lo considerat conflictiu o desestructurat sota una mirada misògina i racista. També es lucren les empreses que fan de l'empresonament en gàbies un espectacle pel qual cobrar entrada o les que exploten i assassinen sistemàticament les seves preses (animals no-humans) i converteixen els seus cossos en experiments, productes i mercaderia. Totes aquestes empreses també formen part de la maquinària que ens reprimeix. Podeu trobar informació sobre aquest tema cercant a internet: «El negocio de la cárcel».

Hi ha casos que ens mostren una intencionalitat per part del sistema penitenciari d'utilitzar les preses per mantenir i enfortir el mateix engranatge que ens reprimeix. A un article publicat l'any 2010 s'afirma que «Els presos de Lleida fabricaran reixes per les presons de Tàrrega, Barcelona i Tarragona» i que «hi ha impremtes que formen part del CIRE on es produeix quasi tot el material dels jutjats de Catalunya».

En el cas de les Penes-Multa hi ha una empresa que té un paper molt important en aquest engranatge perquè gestiona el seu cobrament: el Banco Santander.

El Banco Santander i la gestió dels comptes judicials

A finals dels anys 80 es va suprimir la recepció material de diners als jutjats i tribunals, establint l'obligatorietat d'una única entitat de crèdit que en centralitzés la gestió. L'objectiu era dissenyar un sistema basat en la cerca de major eficàcia i control sobre les quantitats dipositades i que permetés que puguin estar molt de temps dipositades en una mateixa entitat. Això genera actualment uns interessos de 61 milions d'euros anuals i es desconeix quina part d'aquesta quantitat es queda l'entitat bancària que ho gestiona, quina part es queda Institucions Penitenciàries i quina l'Estat.

El BBVA portava des de 1989 gestionant aquests dipòsits, però el 2002 l'oferta de Banesto (filial del Banco Santander) va ser superior. Actualment, l'entitat financera que administra els comptes de les consignacions de jutjats és el Grupo Santander. Es tracta del compte comú on van a parar els ingressos que es realitzen a tots els jutjats de l'Estat espanyol en concepte de fiances, embargaments, garanties, caucions, multes o qualsevol altre tipus d'abonament que persones i empreses realitzen als òrgans judicials. Des d'aquest compte també es gestionen els sous de prop de 50.000 treballadors de l'àmbit judicial. Segons les xifres presentades pel Consejo General del Poder Judicial, el 2013 es van ingressar en aquests comptes al voltant de 7.000 milions d'euros, xifra que va augmentar notablement respecte l'any anterior.

Teòricament, els interessos que es liquiden per a l'entitat de crèdit que gestiona els comptes (el Banco Santander) no s'abonen directament al Ministeri de Justícia sinó al Tesoro Público, passant a formar part dels pressupostos generals de l'Estat. Tot i això, a cap document oficial queda clar quin és el repartiment dels beneficis que donen aquests interessos. Les últimes dades que coneixem són que, a través d'aquests comptes, el Grupo Santander es beneficia d'uns 3.000 milions d'euros anuals en mans de l'entitat, una gran quantitat de diners en moviment que els hi permet fer grans inversions financeres.

Als pressupostos generals de l'Estat espanyol de l'any 2019 hi apareixien uns ingressos de 374 milions d'euros en concepte de multes i sancions (que s'imposen per via penal o administrativa). En un informe del CGPJ de l'any 2021 s'afirma que l'Estat espanyol va recaptar gairebé 200 milions d'euros en multes imposades per un jutjat penal en un total de 180.000 Penes-Multa. Aquesta xifra ha incrementat molt comparada amb la del 2020 (66 milions) i la del 2019 (80 milions).

Amb aquesta informació podem concloure que els diners que es paguen amb les Penes-Multa acaben en mans de l'Estat i, en conseqüència, del sistema repressiu. La gestió de tots aquests diners dona un poder al Banco Santander per fer inversions financeres i treure'n els seus propis beneficis.

El Banco Santander i la gestió del peculi de les persones preses

El Banco Santander es beneficia d'una situació de monopoli perquè les preses només poden tenir els seus estalvis a l'entitat d'Ana Botín, qui dirigeix l'empresa després de la mort d'Emilio Botín. A més a més, si les preses s'envien transferències, han de ser a través d'aquesta entitat.

S'anomena peculi la quantitat de diners que una persona presa pot tenir al seu compte corrent per gastar-los dins la presó. Les preses gasten i ingressen a través d'una targeta vinculada al Santander. Poden ingressar un màxim setmanal de 100 euros, fet que es dona habitualment els dimecres. Si, per exemple, l'ingrés es fa un dijous, aquests diners no estan disponibles per a la persona presa fins al següent dimecres, així que ens podem imaginar quin negoci fa el Santander amb els diners de les preses de l'Estat espanyol durant els dies que no poden fer-ne ús.

Fins al 2017, la gestió del peculi i de tots els comptes de les preses les realitzava el Banco Santander i, per ingressar-hi diners, s'havia d'acudir a la finestreta de qualsevol sucursal d'aquesta entitat. El conveni signat amb el Banco Santander va finalitzar l'any anterior, quan el Ministeri de l'Interior va treure un nou concurs al juliol, al qual ningú es va presentar. A l'octubre va tornar a passar el mateix, després que el Ministeri es posés en contacte amb diferents bancs, els quals van demanar contrapartides perquè volien maximitzar la seva rendibilitat, és a dir, volien encara més diners.

Durant aquestes negociacions, el Banco Santander va sol·licitar, a més a més, la gestió de les nòmines de la Policia Nacional, malgrat que la gestió del peculi va acompanyada també de l'administració dels comptes de tots els carcellers així com dels comptes de tots els centres penitenciaris. En total, ambdós conjunts de dipòsits juntament amb els comptes de les preses, mouen un total de 800 milions d'euros l'any.

Finalment, el Santander va renovar la concessió del peculi, però el govern, una vegada més, es va doblegar davant la banca, canviant substancialment la forma que teníem per realitzar un ingrés a les nostres familiars, amigues i companyes preses. El Santander va retirar l'opció d'ingressar en qualsevol finestreta d'alguna de les seves oficines, possibilitant les transferències electròniques però cobrant una comissió. Això fa que ens hàgim de desplaçar físicament als centres penitenciaris per ingressar el peculi si no volem que ens cobrin una comissió.

Podeu trobar més informació a l'article «El peculio como negocio» de la publicació Todo por hacer de maig de 2017 i a l'article «El negocio oculto de las cárceles españolas» de Fernando Romero, escrit el setembre de 2014.

Els Treballs en Benefici de la Comunitat, un negoci de l'Estat

El Banco Santander no és l'única empresa que treu profit de les Penes-Multa. Les diferents administracions utilitzen el Treball en Benefici de la Comunitat per aconseguir mà d'obra gratuïta en diferents empreses públiques i privades. Segons la zona n'hi ha unes o altres, depèn del conveni que hi hagi entre l'administració i la justícia. Les tasques que s'acostumen a fer són neteja de carrers, boscos o parcs i jardins, informació als transports públics o als edificis dels jutjats, feines a centres cívics, biblioteques, piscines municipals, etc.

Com veiem ja no són només els diners que estem donant directament a través de les Pena-Multa sinó també els diners que s'estalvia l'Estat amb els «voluntaris» que li ofereixen els treballs en benefici de l'Estat.

Les sentències de Treballs en Benefici de la Comunitat van augmentar exponencialment des del 1996 (moment en què es van introduir) fins al 2010 (amb un total de 235.000 en tot l'Estat espanyol), moment en què es van rebaixar al voltant d'unes 100.000, una xifra que s'ha mantingut fins a l'actualitat.

Principalment s'imposen als delictes per violència de gènere, contra la seguretat viària, lesions i contra el patrimoni. No obstant, les suspensions de condemna per Treballs en Benefici de la Comunitat es donen sobretot en delictes per violència de gènere. Els Treballs en Benefici de la Comunitat només es concediran si hi ha el consentiment de la persona condemnada perquè si no es podrien considerar treballs forçats, tal com s'explica dins l'apartat «Estratègies d'insubmissió», a la pàgina 40 d'aquest fanzine. Per origen, les persones més condemnades a Treballs en Benefici de la Comunitat són, en aquest ordre: espanyoles, llatinoamericanes, nord-africanes i romaneses.

Fragment del llibre «Podem abolir les presons?» d'Angela Y. Davis, editorial Tigre de Paper.

Particularment als Estats Units, la raça sempre ha tingut un paper central per construir presumpcions de criminalitat. Després de l'abolició de l'esclavitud, els antics estats esclavistes van aprovar una nova legislació que revisava els codis dels esclaus per regular el comportament dels negres lliures de manera semblant a com ho feien els que existien durant l'esclavitud. Els nous Black codes *(codis per als negres) proscrivien un ventall d'accions —com la vagància, l'absentisme laboral, el trencament de contractes laborals, la possessió d'armes i els gestos o actes insultants— que només es criminalitzaven si la persona acusada era negra.*
Amb l'aprovació de la tretzena esmena a la Constitució, l'esclavitud i la servitud involuntària es van abolir putativament. Tanmateix, hi havia una excepció significativa. En el text de l'esmena, l'esclavitud i la servitud involuntària eren abolides «excepte com a càstig per un delicte pel qual l'autor hagi estat degudament sentenciat». Segons els codis per als negres hi havia delictes definits per la llei estatal pels quals només els negres eren «sentenciats degudament». Així, antics esclaus, que s'haguessin deslliurat recentment d'una condició de treballs forçats de per vida, podien ser sentenciats legalment a la servitud penal.

En el període immediatament posterior a l'esclavitud, els estats del Sud es van afanyar a desenvolupar un sistema de justícia criminal que pogués restringir legalment les possibilitats de llibertat per als esclaus acabats d'alliberar. Les persones negres es van convertir en l'objectiu preferent d'un sistema en desenvolupament de lloguer de convictes, a qui molts es referien com a la reencarnació de l'esclavitud. Els Black codes *de Mississipí, per exemple, definien com a vagant «qualsevol que fos culpable de robatori, s'hagués escapat [de la feina, aparentment], estigués borratxo, fos llicenciós en la conducta o en la parla, hagués negligit la feina o la família, hagués manejat diners amb descura, i [...] altres persones ocioses o disbauxades». Per tant, la vagància estava catalogada com un delicte de negres, punible amb l'empresonament i els treballs forçats, a vegades a les mateixes plantacions que anteriorment havien prosperat amb el treball dels esclaus.*

4. Per què oposar-nos a les Penes-Multa

Hi ha moltes maneres d'oposar-se a les Penes-Multa i creiem que totes elles se sumen a una lluita molt àmplia. A continuació explicarem alguns dels motius per fer-ho.

Moltes vegades no podem plantejar-nos quina opció triar perquè el sistema s'ha encarregat que no quedi altra opció que pagar amb pena de presó. Hi ha molta gent complint presó per l'impagament de Penes-Multa. El fet de no tenir recursos o la xarxa suficient per aconseguir-los, sumat al poc assessorament jurídic, fa que algunes vegades no quedi més opció que la presó. Hi ha altres vegades que ens trobem en situacions personals complicades i plantejar-se la insubmissió (amb els riscos que suposa) no és una opció. També hi ha vegades en què tenim els recursos i la xarxa suficient per afrontar el pagament de la Pena-Multa i en valorem positivament el pagament per tal de reduir l'impacte que les conseqüències d'un procés judicial i la seva condemna generen.

En el nostre cas, argumentem i defensem la insubmissió com una opció política que forma part de les lluites contra la repressió. Tot i això, entenem i respectem totes les maneres que tenim de fer front a una condemna.

Motius per posar en pràctica la insubmissió

- Intentar mantenir l'actitud de desobediència el màxim que puguem, incloent-hi els processos judicials i les condemnes.
- Els processos legals normalment són feixucs, s'allarguen en el temps i estan plens de burocràcia que ens relega a una actitud passiva. Oposar-hi resistència ens fa passar a ser una part activa del procés, ens ajuda a trobar una motivació i donar-li la volta de manera que en sortim més reforçades.
- Disminuir l'ofec econòmic que suposa el pagament de multes per les persones, els col·lectius i els moviments socials que patim la repressió.

Possibles objectius d'una acció com aquesta

- Denunciar el caràcter classista de les Penes-Multa.
- Posar traves a l'execució de la condemna. Intentar no complir la condemna voluntàriament. Buscar les escletxes legals d'aquesta mesura.
- Difondre informació sobre el funcionament legal de les Penes-Multes, proposar diferents maneres de fer-hi front i buscar estratègies en funció de la situació personal i el context social de cada persona. No pagar per inèrcia o per desconeixement, informar-nos sobre les estratègies d'insubmissió.
- Ampliar la campanya a tots els sectors de la societat que patim les Penes-Multa.
- Transmetre i compartir els aprenentatges que tinguem.
- Visibilitzar el negoci que s'amaga rere les Penes-Multa (a on van i com s'utilitzen els diners que es paguen a jutjats).
- Fer conscient i partícip el nostre entorn dels efectes de la repressió.

XVII Marxes contra les presons – Presó d'homes La Model (Barcelona), 31 de desembre de 2013

Explorem l'Acció Directa Econòmica

Fragment del llibre «La Acción Directa Económica», editorial Descontrol.

Hay mucho escrito sobre la represión policíaca del Estado. Pero en lo relativo a la represión económica estamos todavía casi en blanco.

La represión se alimenta del miedo. Generalmente, del miedo a ser atacadas, torturadas, enjauladas... La represión económica se alimenta concretamente del miedo a la escasez. Y no hay que desdeñar el poder paralizante de este miedo en sociedades capitalistas occidentales como la nuestra, malcriadas durante décadas en la banalización del consumo y la acumulación espectacular de la mercancía. La amenaza de la escasez es mucho más aterradora para quienes hemos atravesado estos espejismos de abundancia o, más bien, hemos sido atravesados por ellos.

No es de extrañar, pues, esta tendencia reciente a la agudización de la represión económica, que el Estado español ha cronificado con la conversión de tipos penales en tipos aministrativos de la «ley mordaza». Lo primero que nos dice este cambio de penas por multas es que la represión económica funciona por lo menos igual que otras clases de represión, cuando no mejor. Ningun Estado modifica una táctica represiva sin asegurarse de que cumple con eficacia sus objetivos, que son principalmente dos: disuadir y distraer. Disuadir al mayor número possible de personas de que se asocien y organicen para luchar contra él. Distraer a las Asociaciones Libres de su actividad normal. Las Asociaciones Libres están dilapidando recursos materiales y miles de horas de militancia en la consecución de fondos para el pago de multas, fianzas, etc. Peor aún: no sólo pierden el tiempo en una actividad defensiva que les distrae de su actividad normal, sino que el fruto de esta actividad revierte directamente en el reforzamiento del enemigo, el Estado, que recauda por esta vía del pago «voluntario» o por la vía ejecutiva de embargos, millones de euros. El beneficio es aún mayor si se restan de las cuentas de pérdidas y ganancias del Estado los gastos de manutención por recluso que éste deja de soportar cada vez que un ingreso en prisión se conmuta por una multa.

En resumen, la represión económica disuade y distrae però además fortalece al Estado, puesto que extrae de ella un beneficio con el que financia más equipamientos, sueldos e infraestructuras represivas. Sólo por esto, un estudio de la represión económica que hemos postergado durante demasiado tiempo era acuciante. Pero hay más. La resistencia a la represión económica estatal, tan poco explorada, está llena de posibilidades. El violento latrocinio estatal está resquebrajando esa imagen mitológica del Estado como organización depositaria del bien público, ocasionando que cada vez más personas se deslicen de sentirse legitimadas a eludir el pago de impuestos. Los actos legítimos de desobediencia económica se afianzan además por el descubrimiento de nuevas formas de resistencia. Muchas personas que se quedaron en la ruina, sin nada, y están aplastadas por deudas que nunca podrán pagar han descubierto fortuitamente la «insolvencia», lo más parecido a la invulnerabilidad contra la represión económica. La mayor ventaja de una ruina sobrevenida accidentalmente (es decir, por el expolio depredador de bancos, Estado, etc.) es que la siguiente ruina ya no nos cogerá por sorpresa, incluso se puede programar. La programación de la ruina, que en el argot legal se conoce como «insolvencia punible», es una táctica de elusión de pagos a acreedores que los usurpadores de los medios de producción y las plusvalías, los capitalistas, llevan practicando siglos. Las Asociaciones Libres están empezando a incorporarlas ahora en su arsenal para sus propios fines de clase revolucionaria.

5. Estratègies d’insubmissió

Les maneres d’oposar-se a les Penes-Multa són moltes i dependran del cas repressiu, de la nostra situació personal i de la del nostre entorn. El que tenen en comú les diferents estratègies que explorarem és el no pagar voluntàriament la Pena-multa.

Quan parlem d'insubmissió ens referim a negar-nos a pagar les penes que ens imposen, però també ens referim a altres accions com per exemple: fer públic un cas encara que la persona condemnada no estigui en situació d'insolvència i l'acabin embargant; buscar les possibles escletxes legals perquè suspenguin la pena, prescrigui el delicte, etc.; que es compleixi una Localització Permanent en un espai obert al públic per poder-hi fer accions de denúncia durant els dies que tingui lloc; fer accions de suport a les persones que pateixen aquest tipus de condemnes; denunciar els que es beneficien de les Penes-Multa (com el Banco Santander); en definitiva, fer públic el rebuig a aquesta mesura que actua contra totes aquelles que ni podem ni volem viure sota les seves lleis. Com ja hem dit, les Penes-Multa són una forma més de repressió que hem de combatre, però sense oblidar les circumstàncies personals i l'entorn de les persones que les pateixen. Cada cas té les seves particularitats i, per tant, la denúncia de cadascun es fa utilitzant mitjans diferents, tot i que el fet que s'està rebutjant, en definitiva, acaba sent el mateix.

Les estratègies que plantegem estan centrades en el nostre context actual i en les experiències que coneixem dels últims anys al nostre entorn, però també sabem que hi ha moltes persones que fa molt de temps que posen en pràctica aquestes estratègies de manera més o menys visible o que ho han fet sense acompanyar-ho amb un posicionament públic. També sabem que hi ha moltes altres estratègies que no coneixem o que no hem contemplat en aquest fanzine. Esperem poder contribuir amb les nostres aportacions a l’ampli ventall de maneres de fer front a la repressió.
Als següents apartats anirem explicant quines són les diferents opcions que tenim a l’hora d’intentar evitar el pagament d’una Pena-Multa. L’ordre dels apartats està pensat tenint en compte les possibilitats i peticions que podem fer al jutjat durant la fase d’execució.

Suspensió de la condemna
Veure gràfic complementari a la pàgina 22 d'aquest fanzine

Un cop la sentència sigui ferma, el jutjat penal o el jutjat d'execució (si la causa la porta el jutjat d'una ciutat gran com Barcelona) farà un requeriment perquè paguem la Pena-Multa. En aquest moment es pot presentar una petició de suspensió de condemna al jutjat. Per fer-ho, caldrà demanar que la Pena-Multa es converteixi en Responsabilitat Personal Subsidiaria (és a dir, es converteixi en dies de privació de llibertat) i sol·licitar la suspensió de la condemna.
Aquesta petició podrà ser acceptada si es donen aquests requisits:

- Que la pena privativa de llibertat no superi els 2 anys. Encara que es compleixi aquest requisit, el jutjat pot no acceptar la suspensió si considera que és necessari executar la condemna per evitar que es cometin nous delictes. Per prendre aquesta decisió, el jutge valorarà les circumstàncies del delicte comès, les circumstàncies personals de la persona condemnada, els seus antecedents, la seva conducta posterior als fets, el seu esforç per reparar els danys causats, les seves circumstàncies familiars i socials i els efectes que calgui esperar de la suspensió de l'execució i del compliment de les mesures que fossin imposades.

- Que la persona condemnada hagi delinquit per primera vegada, és a dir, que no tingui antecedents penals vigents. No es tindran en compte les anteriors condemnes per delictes lleus o imprudents ni els antecedents penals prescrits o que haurien de ser cancel·lats segons l'article 136 del Codi Penal. Tampoc es tindran en compte els antecedents penals corresponents a delictes que, per la seva naturalesa, no tinguin rellevància per valorar la probabilitat de comissió de futurs delictes.

- Que s'hagin satisfet les Responsabilitats Civils que s'haguessin imposat a la sentència, a excepció dels casos en què sigui impossible pagar-la per estar en situació d'insolvència.

En cas que el jutge accepti la suspensió de la condemna, no caldrà pagar la Pena-Multa i no s'entrarà a presó. Si no és així, el jutjat reclamarà el compliment de la condemna. Si ja s'ha acordat una RPS amb el jutjat però no ens accepten la suspensió de condemna, es pot evitar l'ingrés a presó pagant la Pena-Multa o sol·licitant compir la RPS mitjançant Localització Permanent o Treballs en Benefici de la Comunitat.

A l'hora de demanar la suspensió de la condemna és important tenir en compte el període de suspensió. Acceptar la suspensió normalment ve condicionat al compromís de pagar la Responsabilitat Civil (en el mateix moment o quan la condemnada deixi de ser insolvent) i de no cometre cap delicte durant el període de suspensió, que té les següents durades:
Per penes «lleus» (Penes-Multa de fins a 3 mesos): entre 3 mesos i 1 any.
Per penes «menys greus» o «greus» (Penes-Multa de més de 3 mesos): entre 2 i 5 anys.

El període de suspensió comença a comptar des del dia següent a la notificació de l'acceptació de la suspensió de la condemna a la persona condemnada, per tant, és important estar localitzable i facilitar al jutjat una adreça del domicili on es pugui rebre aquesta notificació.

Hi ha tres motius pels quals es pot revocar la Suspensió de condemna.
El primer és si es comet un nou delicte durant el període de suspensió.
A efectes pràctics, la realitat no és tan estricta. Per exemple: si quan s'està a punt d'acabar el període de suspensió es comet un delicte, el més probable és que aquest trigui uns quants mesos o anys en jutjar-se i encara un temps més a què la sentència sigui ferma. Un cop hagi passat el període de suspensió, el jutjat de la primera causa investigarà si la persona condemnada té una altra condemna en ferm i, en cas negatiu, donarà per finalitzat el període de suspensió. En cas que la segona causa tingui una condemna en ferm uns anys després, és poc probable que el jutjat d'aquesta causa desacrediti al jutjat de la primera causa argumentant que el delicte es va cometre durant el període de suspensió.
Per tant, el més important a tenir en compte durant aquest període és no tenir cap altre condemna en ferm, perquè en aquest cas es cancel·laria la suspensió del primer delicte i s'haurien de complir les dues condemnes.
Respecte als delictes lleus hi ha diversitat d'opinions. Hi ha juristes que consideren que, si els antecedents per delictes lleus no es tenen en compte a l'hora d'acceptar la suspensió de condemna, cometre un delicte lleu durant el període de suspensió no hauria de ser motiu suficient per revocar aquesta suspensió. D'altres consideren que, segons el Codi Penal, cometre un delicte significarà la revocació de la suspensió i que, si no s'especifica cap tipologia, vol dir que ser condemnada per qualsevol delicte (inclosos els lleus) durant el període de suspensió l'hauria de revocar. En tot cas dependrà del criteri del jutjat d'execució.

També es pot revocar la suspensió si s'incompleixen altres obligacions que eren part de la condemna (com, per exemple, prohibició de participar en manifestacions) o si el jutjat considera que se li està amagant informació rellevant sobre la situació econòmica, el patrimoni o la localització de la persona condemnada, especialment en delictes econòmics.

Un altre punt important a tenir en compte a l'hora de demanar la suspensió de la condemna és que allarga els períodes de cancel·lació d'antecedents penals i també dels policials (com hem explicat a l'apartat «Antecedents penals», a la pàgina 20 d'aquest fanzine). Per això, a vegades és desaconsellable per a persones en situació administrativa irregular, ja que tenir aquests antecedents impossibilita accedir al NIE o a vegades dificulta la renovació dels permisos.

Insolvència i embargaments

Si no paguem la Pena-Multa voluntàriament i no es demana o no s'accepta la suspensió de la condemna, el jutjat intentarà l'embargament. Si no es pot embargar, se substituirà per la Responsabilitat Personal Subsidiària, és a dir, pena de privació de llibertat. Però la realitat és que davant l'interès recaptador evident d'aquest tipus de mesures, de vegades el jutjat posarà facilitats pel pagament i evitarà en la mesura del possible l'entrada a presó (encara que ho utilitzi com una amenaça). Tot i això, últimament els jutjats estan tan col·lapsats que necessiten tancar procediments en fase executòria. Per tant, és possible que agilitzin tràmits i que, si no es paga la Pena-Multa, la passin directament a RPS i requereixin l'ingrés a presó per treure's feina de sobre.

Primer de tot el jutjat investigarà els nostres comptes corrents i intentarà embargar el salari o qualsevol ingrés que tinguem a algun compte bancari. Legalment, només poden embargar la part del salari que superi el Salari Mínim Interprofessional (950 €/mes per jornada completa actualment). Tot i això, de vegades intenten fer-ho igualment. Aquest tràmit ha de ser comunicat a l'empresa pagadora. Si el salari no supera el Salari Mínim Interprofessional, hi ha la possibilitat que l'empresa s'hi negui, cosa que haurem de demanar específicament.

En cas que no es pugui evitar l'embargament, s'han de demostrar al jutjat totes les despeses que siguin necessàries per a la supervivència (lloguer, la teva manutenció i la de persones a càrrec teu, despeses d'empresa, etc.). La quantitat restant seria l'embargable.

De les ajudes estatals destinades a «atendre les necessitats bàsiques de subsistència i les situacions de risc d'exclusió social» (per exemple, la Renda Mínima Garantida) només se'n pot embargar la part que superi l'SMI. El mateix passa amb la pensió per jubilació. Però algunes beques i altres ajuts estatals sí que són embargables totalment.

Només podran embargar els comptes corrents on la persona condemnada sigui titular o cotitular. En el cas de comptes corrents amb un titular, on la persona condemnada només consta com a usuària, en principi no els podrien embargar.

En cas que no hi hagi ingressos o que no siguin suficients, són embargables tots els béns físics subhastables (immobles, vehicles, objectes de valor, etc.) que no es considerin necessaris per a la supervivència. Tot i això, quan les quantitats de diners a pagar són molt inferiors el jutjat no hauria d'efectuar l'embargament d'aquests béns.

En tot aquest procés és important plantejar-nos si estem en situació d'insolvència o no, ja que això determinarà les nostres opcions i passos a seguir. Existeix molta informació sobre el que es considera com a insolvència en una empresa o persona jurídica, però no pel que fa a una persona física. Això fa que quedi en mans del jutjat determinar si la persona condemnada és insolvent o no en funció dels criteris que hem explicat sobre els embargaments que poden efectuar.

Els documents a presentar al jutjat són semblants als que es demanen per tramitar la justícia gratuïta:
- L'informe de vida laboral, per saber quines feines remunerades amb contracte has tingut durant l'últim any.
- L'informe de situació actual del treballador, per saber si actualment estàs o no donada d'alta a la Seguretat Social.
- L'informe integrat de prestacions, per saber si reps alguna ajuda o beca.
- L'última declaració de la renda o, en cas de no haver-la fet, el certificat d'imputacions de l'IRPF, per saber les teves nòmines i altres béns.

En el moment que sabem que tindrem un judici i que una de les possibles condemnes serà una Pena-Multa, podem intentar desfer-nos dels béns que estiguin al nostre nom (posant-los a nom d'una altra persona) i intentar no tenir ingressos superiors al Salari Mínim Interprofessional. Per fer-ho podem intentar prescindir d'una feina assalariada regulada o cobrar una part del salari per vies alternatives.

Si vols utilitzar alguna d'aquestes estratègies és important fer-ho com més aviat millor (no esperar a tenir la sentència), ja que si el jutjat creu que has fet aquests moviments per evitar l'embargament podria considerar que s'està cometent un nou delicte: insolvència punible. Aquest delicte té associades unes penes d'1 a 4 anys de presó o de 8 a 24 mesos de Pena-Multa.
Aquests tipus de delictes estan pensats principalment per a les empreses o persones jurídiques que amaguen el seu patrimoni i els seus comptes per no pagar a les seves treballadores. Per tant, és més difícil que els apliquin en persones físiques, excepte si estem parlant de grans quantitats de diners o béns.

Pot ser que tinguis una nòmina, una ajuda estatal o patrimoni al teu nom i que no te'n puguis desfer. Per tant, algun d'aquests béns o ingressos podrien ser embargats. En aquest cas encara seria possible posar en pràctica la insubmissió. El fet de no pagar voluntàriament no implica que la quantitat a pagar vagi augmentant amb el temps (a diferència d'altres multes com les administratives).
Encara que ho hagin de fer a la força, la quantitat és la mateixa. Per tant, es pot valorar positivament el fet que hagin de gastar temps i energia en fer el tràmit de l'embargament i que no siguem nosaltres qui acudeix voluntàriament al Banco Santander a ingressar els diners.

Localització Permanent (LP) o arrest domiciliari

Amb la reforma del codi penal de 2015 desapareix el concepte de substitució de condemna, que s'utilitzava per canviar les penes de presó inferiors a 1 any (o excepcionalment algunes inferiors als 2 anys) per una multa, Treballs en Benefici de la Comunitat (TBC) o Localització Permanent (LP). Actualment no existeix el concepte de substitució de la pena de presó, només existeix la suspensió amb condicions.
El Servei de Mesures Penals Alternatives és l'encarregat de l'execució dels TBC i també s'encarrega de les LP. Aquest servei es troba dins dels jutjats i està format per treballadores i educadors socials. Els informes del Servei de Mesures Penals Alternatives són importants perquè el jutjat acordi suspendre la pena de presó per mesures alternatives.

La Localització Permanent obliga una persona a estar localitzada en un espai concret durant el temps que es determini. Aquesta mesura només es concedeix en cas que la condemna sigui el resultat d'un delicte lleu, és a dir, aquells que impliquen una Pena-Multa de fins a 3 mesos.
La LP es pot complir en un domicili o mitjançant l'ingrés en un centre penitenciari durant els caps de setmana. Es pot negociar amb el lletrat de l'administració de justícia (secretari judicial) en quin lloc es complirà i fer un calendari segons els dies que convingui complir la LP. Si tens una feina, estàs estudiant o tens persones a càrrec teu pots demanar que els dies de compliment s'adaptin a la teva rutina i obligacions.
El jutjat té diferents mitjans per comprovar si s'està complint la LP: la supervisió per part de la policia o mitjançant els controls electrònics (trucades o polseres telemàtiques amb GPS). Teòricament, cada dia de LP la policia passarà unes quantes vegades pel domicili per comprovar que hi ets. A la pràctica, si tenen una gran càrrega de feina, a vegades la policia es limita a fer alguna trucada i a passar un cop al dia per comprovar que s'està complint la condemna. L'incompliment d'aquesta mesura es pot castigar com a incompliment de condemna amb una pena de presó de 6 a 12 mesos o amb una Pena-Multa de 12 a 24 mesos.

Aquesta ens sembla una opció interessant, ja que no és imprescindible que la compleixis al teu domicili. Existeixen experiències de persones que les han complert en locals o centres socials, donant així visibilitat i contingut polític al tancament i permetent contrarestar l'aïllament que vol provocar aquesta mesura.

Treballs en Benefici de la Comunitat (TBC)

Com s'explica a l'apartat anterior, l'encarregat de l'execució dels Treballs en Benefici a la Comunitat és el Servei de Mesures Penals Alternatives (siguin els TBC una pena original o el resultat d'una RPS per l'impagament d'una Pena-Multa per insolvència).
Aquesta mesura ens obliga a treballar sense rebre cap salari a canvi i a obeir les ordres que rebis al lloc assignat, que poden ser empreses privades, públiques, fundacions i associacions, etc. Només es pot sol·licitar en les Penes-Multa que no superin 1 any de duració.
Cada jornada de treball (8 hores) equival a 1 dia de privació de llibertat i, per tant, equival a 2 dies de pagament de la Pena-Multa.

Si volem complir una pena mitjançant TBC és important demanar-ho al jutjat abans que la condemna sigui ferma, sigui durant el judici o en el recurs d'apel·lació a la sentència.
Si el jutjat ens ha ofert aquesta opció però no volem fer-la, ens hi podem negar perquè per acordar els TBC és requisit imprescindible tenir el consentiment de la persona condemnada. Així que si no donem el nostre consentiment, la jutgessa no dictarà sentència de TBC. El codi Penal en cap cas preveu els TBC com a pena única, sinó com a pena alternativa només quan hi ha el consentiment de la persona condemnada perquè si no es podria considerar treballs forçats.

Els Treballs en Benefici de la Comunitat es defineixen com a tallers, programes formatius de reeducació, laborals, culturals, d'educació social, sexual, etc. que tenen l'objectiu de reparar els danys comesos a les víctimes de delictes. A la pràctica, són treballs no remunerats que l'Estat s'estalvia de pagar a altres treballadores assalariades.

Primer de tot es realitza una entrevista on es valoren les activitats més adequades segons el delicte, les aptituds de la persona condemnada i les seves voluntats. Normalment, donen una llista de llocs de treball on pots escollir-ne un o fins i tot pots canviar de centre de treball a meitat del compliment. A l'entrevista es poden fer propostes alternatives, demanant fer el compliment en una entitat o associació considerada d'interès general i fer una activitat d'utilitat pública. Això ens sembla interessant per poder fer els TBC en un espai més afí i tenir unes condicions laborals més laxes i una estructura menys jeràrquica.

Les jornades laborals normalment són de 8 hores. Se'ns donarà d'alta a la Seguretat Social per gestionar accidents o baixes, però aquestes hores de treball no cotitzaran.
Si estem de baixa durant aquest període no es considerarà incompliment però no comptarà com a dies de condemna, per tant, hauríem de fer els TBC un cop tinguem l'alta.
Es considerarà que estem incomplint aquesta mesura per absència al lloc de treball durant més de 2 jornades, si el rendiment és baix, si l'actitud és negativa o si ens neguem a realitzar algunes tasques. Si es determina que l'estem incomplint se'ns traslladarà a un altre centre de treball o ens podrien acusar d'un delicte d'incompliment de condemna, amb una pena de presó de 6 a 12 mesos o amb una Pena-Multa de 12 a 24 mesos.

Aquesta és una opció interessant perquè de vegades hi ha més gent que demana TBC que no places vacants als llocs de treball. Això significa que algunes Penes-Multa podrien prescriure abans que puguin assignar-nos un centre de treball. També hi ha la possibilitat que ens acceptin una proposta alternativa i fer els TBC en una entitat que considerem que comparteix els objectius de les nostres lluites en comptes de treballar gratuïtament per l'Estat o per empreses privades capitalistes.

Prescripció i ordres de cerca i detenció

Si no ens han acceptat ni la suspensió de condemna ni les peticions de Localització Permanent o Treballs en Benefici de la Comunitat o no les hem demanat, podem esperar per veure si la Pena-Multa prescriu.
Teòricament, es considera que una pena ha prescrit quan ha passat cert temps a comptar des que la sentència és ferma i només s'atura el termini de prescripció si s'ha iniciat el compliment de la sentència o si la pena ha estat suspesa. En alguns casos es compta des de l'últim recurs presentat o des de l'últim requeriment fet pel jutjat que hagi sigut notificat a la persona condemnada. Per tant, no compten els requeriments que no s'hagin pogut notificar a la persona condemnada perquè no l'han trobat, encara que ho hagin fet a la seva advocada o representant legal.

Els terminis de prescripció són els següents:
- Per penes «lleus» (Penes-Multa de fins a 3 mesos): 1 any.
- Per penes «menys greus» (Penes-Multa de més de 3 mesos): 5 anys.

Les penes del primer grup són les més interessants perquè, a vegades, els jutjats tenen molta feina i desorganització i això pot fer que s'oblidin de fer més requeriments o de fer un seguiment del cas. Això pot passar en jutjats de ciutats petites, però als jutjats de ciutats grans com Barcelona on hi ha molts jutjats d'execució és més difícil que passi.

Mentre s'espera la prescripció, el jutjat pot emetre dos tipus d'ordres a les forces i cossos de seguretat de l'Estat:

- Ordre de cerca i notificació: quan hi ha una notificació important que ha de rebre i signar personalment la persona a qui va dirigida però no l'han trobat al seu domicili habitual, a l'adreça on està empadronada o a l'adreça que ha facilitat al jutjat per rebre les notificacions. En aquest cas, si la policia identifica a aquesta persona en algun moment, la duran a la força a comissaria per entregar-li la notificació i la deixaran marxar.

- Ordre de cerca i detenció: aquesta ordre es pot emetre quan es vol detenir una persona en la fase d'instrucció, quan aquesta no s'ha presentat a un judici o quan una persona té una condemna que no ha complert. Si la policia identifica aquesta persona, la duran a la força a la comissaria per passar després a disposició judicial, on es decidirà si s'ordena l'ingrés a presó o de quina manera haurà de complir la pena.

En el cas d'estar esperant la prescripció d'una Pena-Multa, el jutjat farà un requeriment de pagament i una comprovació de béns embargables. Si la Pena-Multa ha passat a RPS per impagament o per insolvència, el més probable és que el jutjat emeti una ordre de cerca i detenció. Per la poca gravetat dels delictes dels quals normalment parlem i la gran quantitat d'ordres emeses que ha de dur a terme la policia, aquestes ordres normalment no impliquen un seguiment gaire exhaustiu, tot i que podrien fer-ho. Per tant, és important tenir consciència d'això i evitar les identificacions policials, ja que quan confirmin les teves dades pot ser que els avisin que tens una ordre de cerca i detenció.

Si es dona el cas que la policia ens troba, ens portaran a comissaria per efectuar la detenció i esperar un temps màxim de 72 hores perquè passem a disposició judicial. En aquest moment, el jutjat demanarà l'ingrés a presó. Hi ha ocasions en què la nostra advocada pot sol·licitar que la RPS torni a convertir-se en Pena-Multa i que donin un termini per fer el pagament i evitar així l'ingrés a presó. Però és molt difícil que el jutjat ho accepti. En aquest cas sempre ens queda l'opció de complir la pena a presó o pagar la Pena-Multa corresponent als dies de RPS pendents de complir per tal de sortir de la presó tan aviat com es pugui.

Compliment de la pena a presó

Des del primer moment que ens plantegem oposar resistència a una Pena-Multa hem de tenir en compte que una de les conseqüències que pot tenir és l'entrada a presó. Haurem de valorar en cada cas què pot implicar per la persona represaliada i pel seu entorn una entrada a presó. La presó o qualsevol altre centre de reclusió pot suposar una experiència traumàtica de per vida. No creiem en la seva funció, ni volem la seva existència ni li desitgem a ningú passar per aquesta situació.

Hi ha persones que han optat per entregar-se o forçar la seva detenció per així donar visibilitat a una lluita i mostrar els efectes de la repressió i de les Penes-Multa. Sigui com sigui l'entrada a presó, és molt important és que tant la persona que hi entra com el seu entorn estiguin preparades psicològicament, econòmicament i políticament per aquesta situació.

És important preveure com es cobriran les necessitats econòmiques, materials i emocionals de la presa, si hi ha la intenció de dur a terme una campanya política que visibilitzi l'entrada a presó i molts altres aspectes. D'aquesta manera, en comptes de patir el tancament com quelcom traumàtic i desmobilitzador, obrim l'oportunitat d'utilitzar aquesta entrada a presó com una palanca perquè la gent es mobilitzi, ja sigui contra la maquinària que fa possible les Penes-Multa com en relació amb la lluita concreta que s'estava efectuant abans de l'empresonament.

XVII Marxes contra les presons – Presó de dones Wad-Ras (Barcelona), 31 de desembre de 2013

6. Algunes experiències d'insubmissió

A continuació explicarem alguns dels casos que coneixem en què s'han afrontat les Penes-Multa des d'alguna de les estratègies d'insubmissió. Els casos que coneixem són majoritàriament aquells en què hi ha hagut una voluntat, un esforç i els mitjans suficients per a fer-los visibles, difondre'n la informació i que han aconseguit mobilitzar alguns entorns polítics que ens són propers. Però sabem que existeixen moltes més experiències en què s'han confrontat les sentències judicials des d'un altre vessant que ens agradaria conèixer perquè també volem que formin part d'aquest aprenentatge col·lectiu.

La major part d'aquests casos es van aglutinar al voltant de la campanya *A les penes, punyalades (www.alespenespunyalades.blogspot.com)* i pertanyen als anys previs a la reforma del Codi Penal del 2015.

Manifestació antifeixista 12 d'octubre (1999, Barcelona): 2 persones.

La manifestació antifeixista l'any 1999 a Barcelona va transcórrer sense incidents fins a l'avinguda de Sant Antoni, on van començar els enfrontaments amb la policia, que evitava que s'arribés a la concentració feixista de la plaça dels Països Catalans. Durant hores, barricades i càrregues policials van fer del barri de Sants un camp de batalla. 26 persones van ser detingudes. L'endemà, l'alarma social creada pels mitjans i la proximitat de les eleccions van fer que la jutgessa d'instrucció prengués la decisió de decretar l'ingrés a presó provisional a 14 de les detingudes. La incapacitat per sostenir les acusacions i la resposta popular en forma d'infinitat de mostres de suport, accions i mobilitzacions van aconseguir que sortissin en llibertat amb càrrecs un parell de setmanes després. A partir d'aquell any, la concentració feixista va ser desplaçada, per part de les autoritats, a la plaça Sant Jordi, a Montjuïc, més allunyada del barri però encara dins el districte.

El 2003 i després de 5 dies de judici, 16 persones van ser condemnades a 2 anys de presó per desordes públics i atemptat a l'autoritat i una altra persona a 4 anys de presó. A més, totes havien de pagar una Pena-Multa de 1.800 € en concepte de danys. Les persones amb condemnes de 2 anys de presó van demanar la suspensió de la condemna (que els van acceptar per no tenir antecedents), es va suspendre l'ingrés a presó i la majoria van pagar la Pena-Multa. Dues d'elles van decidir no pagar-la, tot i que el jutjat amenaçava que la Pena-Multa es convertiria en 5 mesos de presó i, per tant, si els sumaven als 2 anys de presó no els acceptarien la suspensió de la condemna i haurien de complir la condemna sencera.

En aquesta època va haver-hi un canvi de jutjats de la seu de Lluís Companys a la Ciutat de la Justícia i els jutjats d'execució estaven col·lapsats. 8 anys després dels fets, les Penes-Multa no s'havien pagat i la causa es va arxivar.

Detenció durant el desallotjament de La Kamorra (2004, Barcelona): 1 persona.

La nit del 14 de gener del 2004, 3 persones van ser detingudes a hòsties per agents de la Policia Nacional. Aquell mateix dia al matí hi havia hagut accions contra el judici d'una casa okupada. Durant la detenció, les 3 companyes van ser agredides a comissaria físicament i psicològicament i després van ser acusades i condemnades per atemptat a l'autoritat. Això es va traduir en una sentència de Pena-Multa d'un mes a 6 € al dia i una indemnització de 350 € per un dels agents que les havia agredit.

El 12 de juny de 2005, durant el desallotjament de La Kamorra, al carrer Nàpols 166, va ser detinguda una persona (de les tres que havien sigut condemnades) durant la concentració de suport davant de la casa per trobar-se en *busca y captura*, ja que no havia pagat la Pena-Multa.

Aquesta es va negar a pagar la condemna amb diners i la va pagar amb 15 dies d'internament a la presó de Wad-Ras, a més de les amenaces i la pallissa que va rebre a la comissaria de l'Eixample pels companys de l'agent a qui no va pagar la indemnització. Les amigues de la presa van explicar que per elles era important mantenir una actitud activa de desobediència i no silenciar la violència amb què l'Estat pretén regular la societat. També van voler subratllar que aquesta crítica a les Penes-Multa no es pot distanciar de la lluita contra les presons i el sistema carcerari en general.

Pintades contra els monuments franquistes (2005, Lleida): 3 persones.

Del 17 al 20 de maig del 2007, tres joves que donaven suport a la campanya ciutadana contra els monuments franquistes de la ciutat de Lleida, van complir un arrest domiciliari per una falta de deslluïment de béns immobles imposada el 20 de novembre del 2005. Aquestes pintades reivindicaven la retirada del monòlit franquista. Les condemnades van complir l'arrest domiciliari a la seu de la CGT de Lleida i durant aquests 4 dies es van penjar a la façana de l'edifici i hi va haver diverses activitats en contra els monuments franquistes i les Penes-Multa.

Okupació i desallotjament de la Quinkalla (2006, Barcelona): 1 persona.

El gener del 2006 es va desallotjar aquesta casa okupada al barri de Sants. En entrar a l'habitatge, els Mossos van trobar dos joves resistint que s'havien despenjat des del terrat de l'edifici i aquella mateixa tarda va haver-hi una manifestació de resposta al desallotjament. Un any després, el jutjat penal número 7 de Barcelona va condemnar a una de les ocupants per un delicte d'usurpació a pagar una Pena-Multa de 4 mesos a raó de 6 € per dia, ascendint a un total de 720 €. Aquesta sentència es va traspassar al jutjat d'execució i la persona condemnada va quedar a l'espera que aquest la fes efectiva. La persona condemnada es va declarar insubmisa i va dir que no pagaria la quantia econòmica.

Desconeixem el desenllaç d'aquest exemple d'insubmissió.

No al Pla Caufec, 10 dies de presó = 10 dies d'acció (2007, Esplugues): 1 persona.

Un total de 57 persones van acumular gairebé 200 denúncies a conseqüència d'accions relacionades amb la lluita contra el Pla Caufec a Esplugues de Llobregat, entre delictes o faltes imputats pels Mossos d'Esquadra i expedients administratius promoguts per l'Ajuntament. Molts d'aquests processos van desencadenar en Penes-Multa.

El jutjat número 1 d'Esplugues va decretar l'ingrés a presó durant 10 dies a un veí del poble per negar-se a pagar una Pena-Multa de 60 € per una falta de desobediència, conseqüència d'una acció on es va penjar junt amb 2 persones més durant 3 dies d'una de les torres més altes d'Esplugues en el marc de la lluita contra el Pla Caufec. Després de declarar la seva insubmissió, va ser empresonat a la presó de Quatre Camins l'abril del 2009. Aquest company va haver de sortir de la presó per a declarar per 11 delictes diferents relacionats amb accions de denúncia del mateix empresonament.

Durant els 10 dies de presó es van realitzar moltes accions de suport, per exemple: un tall de carreteres i 2 persones penjades d'un pont davant de la seu de TV3, l'okupació de l'Ajuntament d'Esplugues on 7 persones es van encadenar, 3 persones penjades de les Tres Torres d'Esplugues a 70 m d'alçada, una concentració davant la presó de Quatre camins, una acció on 2 persones es van embidonar a les portes de la presó Model de Barcelona i una altra acció on 2 persones es van encadenar a la gàbia dels flamencs del zoo de Barcelona.

Substitució de la bandera del Castell de Montjuïc (2007, Barcelona): 2 persones.

El 25 d'abril del 2007, 300 anys després de la derrota de la batalla d'Almansa, es va substituir la bandera espanyola del Castell de Montjuïc per una estelada. Arran d'aquests fets dues persones van ser detingudes pels Mossos d'Esquadra acusades del delicte d'ultratges a Espanya.
Per la via penal, la petició fiscal va ser d'una Pena-Multa de 8 mesos a 10 € per dia i persona. El judici de desembre del 2008 als Jutjats de Barcelona es denuncià la naturalesa política del judici i l'anacronisme del delicte pel qual se'ls jutjava. La sentència condemnava els dos imputats a una Pena-Multa de 8 mesos a 6 € per dia.

Desconeixem el desenllaç d'aquest exemple d'insubmissió.

Solidaritat amb la lluita dels «2 dies» dels buseros (2008, Barcelona): 2 persones.

Tres persones solidàries amb la lluita dels buseros de Barcelona van ser detingudes i jutjades per fer una pintada en un bus durant els dies del conflicte laboral i la vaga de TMB. Les tres persones van ser condemnades per una falta de danys a una Pena-Multa de 15 dies i 10 € diaris. Dues d'elles també van ser condemnades a 30 dies més de Pena-Multa a 10 € diaris per lesions. A més a més havien de pagar 250 € d'indemnització (Responsabilitat Civil) a un guàrdia urbà lesionat, 67 € a TMB per la pintada i totes les despeses del judici. Van ser absoltes d'una falta de desobediència i de dues faltes més de danys (se'ls volia implicar en dos sabotatges més que van succeir aquell mateix matí). També va ser absolt el policia denunciat per lesions a un dels companys.
De les tres persones, dues volien i podien apostar per la insubmissió a les Penes-Multa però una d'elles no. Les tres persones van pagar la Responsabilitat Civil perquè aquesta era solidària i, per tant, si una persona havia de pagar la Pena-Multa, el jutjat va posar com a requisit indispensable per acceptar el seu pagament que totes les condemnades haguessin pagat la Responsabilitat Civil. Finalment, van pagar la Responsabilitat Civil però cap Pena-Multa perquè el jutjat va acceptar la suspensió de condemna (acceptant també que la Pena-Multa es convertís en 23 dies de privació de llibertat) per a les 3 persones.

Manifestació de «Mai ens tallaran les ales» (2008, Barcelona): 2 persones.

A mitjans del 2008, dos militants del sindicat CNT van ser acusats i jutjats per haver-se negat a entregar una bandera a la policia abans de l'inici d'una manifestació en defensa de la llibertat de manifestació. Van ser condemnats per un delicte de desobediència a una Pena-Multa de 10 dies a 5 € diaris cadascun d'ells. Davant la seva negativa a pagar la multa per considerar-la un abús de poder i una mostra de la prepotència judicial, van ser detinguts per ingressar a la presó Model durant 5 dies.
El dijous 20 de novembre del 2008 un d'ells va ser detingut. L'endemà es va convocar una concentració davant de La Model per donar suport al company pres. Un centenar de persones van caminar en marxa al voltant de la presó mentre es feien pintades als seus murs i es cridaven consignes i cànticos. En acabar la concentració, la policia va identificar i detenir al segon dels condemnats per empresonar-lo posteriorment. L'endemà es va convocar una concentració a la comissaria dels Mossos d'Esquadra a Les Corts, on suposadament estava detingut el segon empresonat, que els antiavalots van reprimir amb un fort dispositiu policial.
Finalment, un d'ells va complir els 5 dies de presó i l'altre va ser alliberat un dia abans d'haver-se complert els 5 dies d'empresonament.

Sabotatge al Toro d'Osborne del Bruc (2008, Manresa): 2 persones.

Els 2 joves acusats de sabotejar el Toro d'Osborne del Bruc van rebre la sentència que els condemnava a una Pena-Multa de 16 dies a 12 € diaris per cadascú. Els joves ja van deixar clar a la roda de premsa a Manresa que no reconeixien la sentència i que, per tant, no estaven disposats a pagar la Pena-Multa. Conseqüentment, van anunciar que si havien de complir 8 dies de privació de llibertat, així ho farien.
Durant els següents anys es van succeir una gran quantitat i varietat de mostres de suport. Finalment, el juliol del 2011, la sentència va prescriure i, per tant, les 2 persones condemnades no van haver d'entrar a presó ni van pagar la Pena-Multa.
L'any 2009 es va registrar l'últim sabotatge que va tombar el Toro d'Osborne del Bruc i 5 anys després van ser retirats els últims rastres d'aquest símbol.

Manifestació contra el govern (2008, Barcelona): 1 persona.

El Jutjat d'Instrucció núm.13 de Barcelona va condemnar en Karim, manifestant detingut a la manifestació contrària a la gestió econòmica que el Govern va fer de la crisi el novembre del 2008. El va considerar culpable d'una falta de desordres públics i d'una falta de lesions a un Mosso d'Esquadra, pels quals el condemnaren a 50 dies de presó, eludibles pel pagament de 400 €. Com a indemnització al policia, el jutge imposà una quantia de 600 €. A més, van carregar a l'esquena de l'activista el cost d'un transmissor dels Mossos d'Esquadra i les despeses del judici.
Després de declarar-se insubmís públicament i que se celebrés una manifestació al seu poble, Vilanova i la Geltrú, va patir la persecució econòmica i uns quants intents d'embargament. En un d'aquests intents, l'Estat va aconseguir treure 400 € del compte corrent d'aquest company que van servir per pagar part de la Responsabilitat Civil.
Després d'això, el cas es va aturar fins que la Pena-Multa va prescriure.

Entrevista a Karim:
https://alespenespunyalades.blogspot.com/2009/05/entrevista-karim-condemnat-preso-per.html

A presó per intentar evitar un desnonament, Jorge D14 (2016, Madrid): 1 persona.

El gener de 2016 a Vallecas, Bankia i la Policia Nacional executaven violentament un desnonament, deixant al carrer una dona i el seu nadó. Jorge, una de les persones que hi va acudir per intentar aturar-lo, va ser acusat d'atemptat a l'autoritat i de lesions, sent condemnat a 7 mesos de presó i a indemnitzar amb 1.200 € al Policia Nacional que el va denunciar.
Jorge es va negar a pagar perquè assegura que no va cometre els fets pels quals fou condemnat i perquè es negava a donar diners a un policia que es dedica a desnonar famílies. Aquest fet suposaria el seu ingrés a presó. El gener de 2019 i després d'una campanya de suport al represaliat i de visibilització del cas, el col·lectiu Distrito 14, al qual pertany Jorge, va anunciar que el jutjat d'execució havia acordat suspendre la seva entrada a presó, això sí, a canvi d'embargar tots els seus comptes.

*Tot i que en aquest cas la insubmissió no era directament contra les Penes-Multa, hem decidit incloure'l a la cronologia per ser un dels més recents.

Entrevista a Jorge D14:
http://www.presos.org.es/index.php/2018/08/20/entrevista-a-jorge-distrito-14-que-puede-ir-a-prision-por-luchar-contra-los-desahucios-y-por-el-derecho-a-una-vivienda-por-boro-l-h/

7. Algunes reflexions al voltant d'aquesta proposta

Podem apreciar com la repressió s'adapta als diferents contextos i compleix diferents funcions, però la podem combatre si som capaces de generar eines col·lectives per denunciar-la i fer-hi front, alhora que donem suport a les persones que la pateixen més directament.

Estructura d'una campanya i maneres de participar-hi

Per iniciar una acció com aquesta i una campanya que hi doni suport, creiem que s'han de cobrir diverses tasques, que poden distribuir-se en estructures organitzatives diferents, més o menys formals i més o menys fixes. Els quatre elements que considerem clau perquè es compleixin els objectius en la mesura del possible són els següents:

- Generar i difondre contingut (fanzines, blogs, vídeos, articles, xerrades, etc.). Establir vincles amb altres grups que es vulguin sumar a la campanya. Si es considera adient, preparar mobilitzacions, accions de suport i participar en la seva coordinació.

- Desenvolupar i portar al dia les qüestions legals (preparació de judicis, contacte amb les advocades, etc.).

- Donar suport emocional i psicosocial a la persona o persones condemnades i el seu entorn.

- Crear una caixa de resistència i buscar maneres d'omplir-la per afrontar les despeses econòmiques de la campanya i les despeses en advocades si n'hi ha (aportacions solidàries, rifes, kafetes, esmorzars, etc.).

Trencar la lògica individualista d'un cas repressiu i col·lectivitzar les qüestions antirepressives

Ens agradaria plantejar-nos com fer que els grups i les seves relacions siguin tan horitzontals com sigui possible i que les decisions siguin compartides per totes. De vegades pensem que la persona a qui va dirigida la condemna és la que ha de prendre l'última decisió i qui té més pes a l'assemblea perquè les conseqüències de l'acció les patirà ella. Això pot generar en aquesta persona una pressió i a la vegada un poder.
Però creiem que podríem afrontar-ho de manera més col·lectiva si entenem que aquella causa no s'ha obert només contra ella (sinó cap a una lluita, un moviment o tot un col·lectiu oprimit), que les conseqüències també les pateix el seu entorn, els col·lectius i projectes dels quals participa i que l'acció no la duria a terme si només estigués ella sola. Per això creiem que totes tenim el mateix grau de decisió i ens agradaria que les decisions sobre la campanya i la manera com pugui avançar siguin tan col·lectives com sigui possible.

Riscos, pors i límits al voltant de la insubmissió

En un primer moment podem tenir dubtes sobre l'impacte real que pot tenir aquesta acció, és a dir, si valdria la pena fer-ho tenint en compte l'esforç que hi hauríem de dedicar i les conseqüències que pot tenir, si és possible complir els objectius, etc. És important posar sobre la taula aquestes pors per poder buscar la manera d'afrontar-les col·lectivament i que no es converteixin en un impediment o en una font de conflictes.
Partim de la base que dur a terme aquesta campanya pot comportar certs riscos. Hem de valorar quins d'aquests riscos són els que podem i volem assumir i quins no. Aquests riscs són: persecució econòmica i embargaments, seguiments i detencions i l'entrada a presó.

Si arriba el moment en què s'ha d'escollir entre el pagament (de tota la condemna o d'una part) o l'entrada a presó (de tota la condemna o d'una part), creiem important valorar totes les opcions possibles, els seus avantatges i inconvenients i prendre la decisió col·lectivament.
Encara que al final acabem decidint que es compleixi la condemna sencera, valorem positivament que aquest compliment no es faci de forma voluntària (sinó obligada) i que s'hagin complert alguns dels objectius.

Grups de suport

Les tasques d'un grup de suport poden ser:
- Fer un acompanyament a les persones encausades i donar-los suport emocional i psicosocial.
- Avançar-se als moviments judicials. A vegades, els requeriments judicials ens arriben d'imprevist i ens donen pocs dies per presentar un recurs o respondre al requeriment. Creiem que és important valorar totes les opcions possibles i prendre algunes decisions abans que ens arribin les notificacions per poder evitar prendre decisions precipitades.
- Valorar totes les alternatives i formes d'insubmissió.
- Fer un protocol d'actuació davant una detenció.
- Preparar-nos per una possible entrada a presó.

Entenem que la gent que hi participi ho podria fer per diversos motius. Un d'ells seria tenir una motivació per provar maneres de fer front a la repressió i perquè es veu important posar en pràctica la desobediència. Un altre seria pel fet de tenir un vincle amb les persones encausades i voler donar-los suport i acompanyar-les en aquest procés. Creiem que és positiu que dins el grup es donin els dos motius i també que cadascuna de les participants els exposi per saber des de quin punt parteix cadascuna i quins suports o límits podem tenir en cadascuna de les passes que donem.

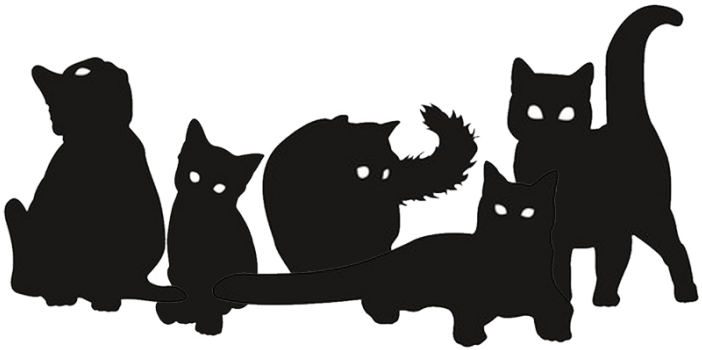

El suport legal: advocades d'ofici i advocades afins

A l'hora d'escollir qui serà la nostra representant legal davant la justícia, se'ns presenten diverses opcions. Veiem important valorar quina és la més adient en funció del cas repressiu, els recursos econòmics que tinguem i el tipus d'acompanyament legal que vulguem tenir.

- Advocades del torn d'ofici:

L'advocada d'ofici és la que designa el Col·legi d'Advocats per la defensa d'una imputada quan aquesta persona no té suficients mitjans econòmics per contractar una advocada particular o bé quan no ha volgut escollir-ne un per si mateixa (tot i estar en una bona situació econòmica) i sigui indispensable per la seva defensa. Aquest torn sorgeix amb l'objectiu de garantir el Dret Fonamental a la defensa i assistència del lletrat previst a l'article 24 de la Constitució espanyola.
En cas que una persona que necessita l'assistència d'una advocada no compti amb els recursos econòmics suficients per contractar-ne una, se li assignarà una advocada d'ofici sense costes gràcies a l'assistència jurídica gratuïta. Recordem que els tràmits per demanar l'advocada d'ofici i l'assistència jurídica gratuïta són independents l'un de l'altre, com hem explicat a l'apartat «Breu explicació d'un procés penal», a la pàgina 9 d'aquest fanzine.
El Col·legi d'Advocats (ICAB en el cas de Barcelona) serà l'encarregat de designar l'advocada del torn d'ofici corresponent (no la podem escollir nosaltres) i, un cop designada, tindrà les mateixes obligacions que una advocada particular.
La pertinença al torn d'ofici per les advocades és voluntària i han de complir els requisits d'incorporació exigits per la normativa vigent.

Les advocades d'ofici a vegades no ens costen diners, però això no vol dir que no cobrin diners, sinó que els cobren de l'Estat.
Segons el *X Informe del Observatorio de Justicia Gratuita* de la Abogacía Española del 2015, les advocades d'ofici cobren una mitjana de 130 € per causa i uns 120 € per cada guàrdia de 24 h que fan. Segons aquest informe, una advocada pot guanyar fins a 1.500 € cada mes provinents del torn d'ofici. Tot i això, moltes advocades denuncien que el torn d'ofici està molt mal pagat i que la mitjana d'ingressos mensuals pel torn d'ofici és de 450 €.

Per tant, és impossible viure del torn d'ofici i la realitat és que moltes advocades ho fan per complementar el seu sou insegur i precari com a advocades autònomes. També denuncien que la situació de les advocades autònomes al marge dels grans despatxos és molt precària.

Hi ha molts motius pels quals les advocades s'apunten a aquest torn, per això de vegades escollir un advocat del torn d'ofici pot arribar a ser una loteria. Algunes d'elles ho fan per vocació social i per una voluntat de donar assistència legal digna a totes aquelles persones que no ens podem permetre els preus de les advocades privades. N'hi ha d'altres que ho fan per agafar experiència i anar tenint cert rodatge que després repercuteixi en altres causes que defensin. D'altres ho fan, citant textualment alguns d'ells: «per morbo», «per veure sang» o perquè «els hi va el mambo» i fan de la delinqüència comú i de les preses socials un espectacle o una anècdota de la qual fanfarronejar a les reunions d'amics.

La realitat és que la majoria d'advocats del torn d'ofici combinen aquestes actuacions amb altres causes judicials per les quals són contractats com a advocats particulars per així incrementar els seus honoraris. Sovint tenen tantes causes que prioritzen aquelles que els donaran més diners. Per tant, és molt probable que un advocat d'ofici dediqui poc temps a la nostra causa, ens costi que respongui els missatges, arribi tard al judici i sense haver-lo preparat, es negui a tenir una cita amb nosaltres posant excuses, realitzi actuacions sense consultar-nos per treure's feina de sobre, etc.
El fet de no dedicar temps i interès a una causa es considera per moltes advocades com una falta de professionalitat. Sovint es justifica en el fet que com està tan mal pagat només es fan les actuacions estrictament necessàries i imprescindibles, és a dir, aquelles que tenen remuneració pel torn d'ofici. Recordem que les advocades assumeixen la defensa de l'encausada durant tot el procediment judicial i, obligatòriament, han de continuar oferint servei durant els 2 anys posteriors a la sentència.

En cas que ens trobem en situació d'indefensió perquè considerem que el nostre advocat d'ofici no està fent la seva feina, podem fer una queixa al Col·legi d'Advocats, que valorarà si obrir-li un expedient i si és necessari assignar-nos-en un de nou. Algunes advocades expliquen que és molt important que es facin aquestes queixes pel que fa al funcionament del torn d'ofici, ja que aquest és un servei públic.

L'informe mencionat anteriorment també recull dades de les queixes formulades pel funcionament del torn d'ofici. En aquest sentit, les imputades van tramitar l'any 2015 a través dels col·legis 5.320 queixes, la qual cosa va suposar un increment del 15% respecte a l'any anterior. No obstant, de totes elles, 4.141 van ser arxivades i 233 van acabar convertint-se en expedients sancionadors. Això suposa que només el 0,5% dels advocats adscrits al torn d'ofici han sigut expedientats.
D'aquestes dades podem concloure que, o bé ofereixen un servei digne i de qualitat, o bé hi ha molt poques queixes (per desconeixement) o que el Col·legi d'Advocats té una tendència al corporativisme.

Creiem que el torn d'ofici és una bona opció si considerem que el cas repressiu en el qual ens veiem immerses és de poca gravetat, si tenim molt clara quina serà la nostra defensa, si tenim certs coneixements sobre el funcionament del sistema judicial o si l'objectiu principal de la nostra manera d'afrontar el cas és el de gastar el mínim de diners possible. Tot i això, haurem d'assumir que moltes vegades haurem d'anar al darrere de l'advocat o presentar-nos nosaltres al jutjat per fer algunes actuacions.

En cas que no tinguem recursos suficients per escollir, haurem d'acceptar la representació d'una advocada d'ofici o buscar una advocada particular que faci la seva feina de manera gratuïta.
No volem acabar aquesta reflexió sense trencar una llança a favor de totes les advocades d'ofici que tenen una vocació i que dediquen tots els seus esforços a defensar a les més pobres i fan d'això una lluita en l'àmbit legal i social.

- Advocades afins:

Incloem en aquesta categoria totes aquelles advocades que tenen una sensibilitat vers les injustícies socials, una afinitat cap a les lluites en què ens veiem involucrades i que utilitzen els seus coneixements i condicions per lluitar contra la repressió, les presons i el sistema que les sosté.

Podem trobar-ne algunes que fan la seva feina de manera voluntària i gratuïta, ja que ho consideren la seva manera d'aportar a una lluita.
D'altres, ens demanaran una quantitat de diners perquè necessiten mantenir una infraestructura que els permeti sostenir econòmicament les seves vides, tirar endavant el seu despatx i la seva tasca antirepressiva. Normalment, aquestes despeses es veuran reduïdes al mínim indispensable.

El més comú és que aquestes advocades donin un servei digne i de qualitat, estiguin pendents del nostre cas, ens facin un assessorament a mesura de les nostres necessitats i hi tinguem un tracte horitzontal.
És important acordar quina línia política es vol tenir en la defensa, com i quan es prendran les decisions, quines seran les vies de comunicació, si es vol o no visibilitzar la causa i de quina manera, etc.

Recomanem aquesta opció si considerem que el cas repressiu en el qual ens veiem immerses és de major gravetat, si volem tenir un assessorament i acompanyament tant legal com emocional i psicosocial per part de les advocades o si ens estem plantejant seguir alguna de les estratègies d'insubmissió i oposar-nos a la possible condemna.
Tot i això, cal tenir en compte que a vegades alguns advocats, encara que siguin afins, no tenen els mateixos objectius o estratègies que nosaltres. Alguns escullen només els casos que poden ser mediàtics buscant cert reconeixement i prestigi en el seu paper. Per això, de vegades podem sentir que utilitzen el nostre cas per a aquest fi.

A l'hora de triar les nostres advocades, apostem per aquelles que combinen la seva professió dins l'advocacia amb la seva participació en les lluites antirepressives i anticarceràries. També valorem positivament fer una aportació econòmica a aquestes advocades si això ajuda a fer que puguin dedicar el seu temps i energies a assistir legalment a altres persones que no tenen els recursos suficients per pagar els seus serveis.

Aprofitem aquestes línies per mostrar la nostra estima i agraïment a totes les advocades que formen part d'aquest grup i que també treballen per col·lectivitzar els seus coneixements oferint tallers formatius i assessories legals obertes i gratuïtes.

Reflexions sobre els pactes de conformitat amb la Fiscalia

En tots els procediments penals, però especialment en aquells on es jutja una acció o mobilització de caire més polític, és bastant comú que la Fiscalia ens proposi un pacte de conformitat. Aquesta proposta sol venir per part de la Fiscalia un cop acabada la fase d'instrucció o fins i tot el mateix dia del judici, 10 minuts abans d'entrar a la sala.

La Fiscalia proposa una negociació on exigeix que les encausades reconeguin els fets i assumeixin haver comès tots o alguns dels delictes a canvi de rebaixar les penes que demanen. En aquest apartat no entrarem a valorar si és coherent o no acceptar una negociació. Per una banda, perquè creiem que un cop ens hem endinsat en la batalla legal i ens hem presentat voluntàriament a un judici ja significa haver acceptat una part de les regles del joc. Per l'altra, perquè no volem posar el dit sobre aquelles que ens veiem forçades a acceptar un pacte de conformitat per evitar danys majors, com podria ser un ingrés a presó. Tot i això, volem assenyalar i aprofundir en els mecanismes que utilitza el sistema judicial per forçar aquesta negociació i desequilibrar la balança.

El Codi Penal preveu una varietat de penes per cada delicte en funció dels seus agreujants i atenuants. Per exemple: el delicte d'usurpació preveu penes de 3 a 6 mesos de Pena-Multa; el de desordres públics preveu penes d'entre 6 mesos i 6 anys de presó; el d'atemptat a agents de l'autoritat preveu penes d'entre 1 i 6 anys de presó o Pena-Multa de 3 a 12 mesos; i el delicte de danys preveu Penes-Multa d'1 a 24 mesos i penes de presó d'1 a 3 anys.
Durant la fase d'instrucció, tant la Fiscalia com l'acusació particular tendeixen a presentar la major quantitat de càrrecs possibles i a demanar les majors penes previstes, encara que per alguns d'aquests delictes no hi hagi proves suficients. La Fiscalia utilitza aquesta petició inicial com a punt de partida de la negociació, sabent que si finalment s'arriba a judici és probable que alguns dels delictes caiguin, que les penes imposades seran inferiors o que algunes de les encausades siguin absoltes per falta de proves.

Un altre factor a destacar és el temps. Estem acostumades a processos judicials que s'allarguen eternament. No és estrany trobar-nos judicis que se celebren fins a 4, 5 o 6 anys després dels fets.

Normalment, això succeeix perquè el jutjat prioritza jutjar els delictes lleus perquè els terminis de prescripció són més curts. També es dilaten tant perquè la maquinària judicial és molt lenta i el col·lapse dels jutjats encara la fa més lenta. Però també hi pot haver una motivació estratègica. Si uns fets es jutgessin només unes setmanes després d'una acció, seria molt més fàcil aglutinar la solidaritat i resposta cap a aquesta repressió. Però si els fets es jutgen molts anys després, és més fàcil que aquella mobilització hagi quedat en l'oblit i que les persones encausades hagin perdut el contacte, l'afinitat o la motivació de lluitar per aquella causa. Haver estat tots aquests anys a espera de judici, amb tot el que això comporta, pot fer que tinguem ganes de passar pàgina, acabar amb aquesta història com més aviat millor. Aquest factor es pot utilitzar com a atenuant al judici argumentant el que s'anomena dilació indeguda, és a dir, que el procés s'ha allargat més del necessari sense cap justificació.

És important saber que, encara que acceptem el pacte de conformitat, la causa no es tancarà immediatament. Normalment, acabaríem acceptant una pena de presó inferior als 2 anys i demanant la suspensió de condemna. Això significaria estar un temps en període de suspensió i després sumar-hi el període de cancel·lació d'antecedents penals.

Els pactes de conformitat beneficien l'Estat i el sistema judicial perquè:
- Redueixen i agilitzen la feina dels jutjats.
- S'asseguren condemnes sense haver de provar tots els delictes.
Aquestes condemnes en ferm després omplen les estadístiques del sistema judicial, que utilitza aquestes dades per justificar els augments de pressupost a les partides destinades al Ministeri d'Interior.
- Ens neguen la possibilitat de donar la nostra versió dels fets i dificulta la polititització del judici, tot i que a la vegada ens permeten reconèixer els fets i el delicte, cosa que es pot justificar des d'una vessant política.
- Els mitjans de desinformació massius donen una versió dels fets i del procés que legitima la repressió.

Per tant, entenem les propostes de pacte de conformitat de la Fiscalia com una forma de xantatge on s'asseguren establir totes les condicions necessàries perquè ens veiem forçades a acceptar una condemna injusta.
Recomanem l'article publicat l'any 2015 a la publicació Todo por hacer anomenat «Pactando con el diablo»:
www.todoporhacer.org/pactando-con-el-diablo/

Com afrontem la repressió de manera col·lectiva

Volem acabar aquest fanzine dedicant un apartat on apostem per fer front a la repressió de manera col·lectiva i trencant alguns mites sobre la repressió.

Entenem que tota lluita que qüestioni el poder és susceptible de rebre la repressió. La nostra manera que la repressió no ens agafi desprevingudes és tenir present que mentre continuem oposant-nos a l'Estat en qualsevol de les seves formes podem estar al seu punt de mira i, per tant, veiem important integrar la tasca antirepressiva dins les nostres lluites. Així podríem evitar actuar com a reacció a un cas repressiu i no estar tan condicionades pels seus ritmes sinó plantejar-los nosaltres mateixes.

De vegades pensem que la repressió no ens tocarà si ens mantenim al marge de certs tipus d'accions o allunyades d'alguns col·lectius o persones. D'altres, pensem que si ens estan reprimint és perquè ho estem fent bé i estem molestant tant el poder que ha de colpejar-nos per eliminar aquesta gran amenaça. Però moltes vegades l'experiència ens mostra que la repressió no actua en funció del que fem nosaltres sinó que actua més aviat seguint el que interessa a l'Estat. És a dir, assenyalar un subjecte polític com a enemic intern o extern per criminalitzar-lo, aïllar-lo, estigmatitzar-lo, desmobilitzar i produir en la població una sensació d'inseguretat que només poden resoldre l'Estat i la policia.

La repressió és un dels factors determinants de la desmobilització i un dels motius pels quals moltes de nosaltres acabem allunyant-nos de moltes lluites, projectes i col·lectius.

Hi ha diferents maneres de veure i entendre les relacions entre la lluita i la repressió. Algunes de nosaltres entenem que formem part d'una lluita, ens organitzem per dur a terme aquesta lluita i per això ens reprimeixen. D'altres, considerem que la nostra existència en si mateixa ja és objecte de la repressió (per motius de raça, classe i gènere) i que això és el que fa que ens hàgim d'organitzar per lluitar per la nostra supervivència.

Sigui com sigui, creiem que hem d'intentar incloure totes les diversitats a les nostres lluites contra la repressió. Volem continuar lluitant tota la vida i una de les coses que ens uneix a la majoria de les oprimides és la repressió i les ganes de fer-la desaparèixer.

Val la pena desobeir?

Fragment del llibre «Lectura fácil» de Cristina Morales,
editorial Anagrama.

¿Debemos y/o podemos las reclusas de la Rudi (Residencia Urbana para Discapacitados Intelectuales) – Barceloneta hacer algo de cara a este gran día?

(...) Pero ¿por qué nos salva de nuestros dominadores
el hecho de plantear un conflicto?

¿No es más cierto que, si no somos conflictivas,
tampoco seremos represaliadas por nuestros dominadores?

Efectivamente, las reclusas tenemos buenas razones
para seguir sumisas y despolitizadas,
y entre esas buenas razones se encuentra
la de que no nos hagan la vida todavía más imposible,
que es lo que nos hacen nuestros dominadores cuando no les obedecemos.

(...) ¿Cómo va a ser entonces salvador crear un conflicto?
¡Crear un conflicto nos condena, no nos salva!

Eso es verdad siguiendo la lógica del lenguaje coloquial o establecido.
Pero hablar con el lenguaje coloquial o establecido
es hablar con la lógica de las dominadoras.
Es hablar desde el entendimiento acrítico de unas palabras
que las dominadoras cargan de significado por nosotras.

(...) Lo primero que hemos hecho como reclusas
ha sido dejar de llamar a las cosas por los nombres que les puso la ideología
y empezar a nombrarlas por sus nombres reales.

Así, donde el lenguaje establecido enuncie «Si no obedeces, te castigaremos»
nosotras las reclusas ya hemos empezado a entender otra cosa:
«Si no permites que te impongamos nuestro modo de ver el mundo,
y mientras no nos lo permitas,
nos estarás arrebatando el ejercicio del dominio.»

Todavía el lenguaje establecido quiere salvar los trastos
y nos advierte:
«Por portaros mal una tarde,
os caerán días y semanas de castigo e incluso castigos definitivos».

¡No os dejéis engatusar por las amenazas, compañeras!
Cuando el lenguaje establecido se despacha con amenazas escalofriantes
no debemos entender que las dominadoras son súper poderosas
sino que las dominadoras tienen miedo
y que ese miedo se lo hemos provocado las reclusas.

(...) Es decir: que una acción de desobediencia hacia nuestras carceleras
abre la puerta a más y mayores acciones de desobediencia.

No quedarán desterrados los castigos
pero sí relativizados y desposeídos del poder absoluto
con el cual nuestras carceleras justifican todas sus acciones represivas.

No se trata de que un castigo «Valga la pena»
a cambio de la jornada de desobediencia, conflicto y emancipación
que nos habremos cobrado.

Ese «valer la pena» vuelven a ser unas palabras
que caen del lado del lenguaje establecido,
el cual nos interpela en estos términos:
«¿Vale la pena desobedecer si luego nos van a castigar?»

Pero las reclusas desenmascaramos el lenguaje del poder y decimos
que los castigos no valen la pena nunca
y que la pena no tiene ningún valor positivo.

Nosotras no somos mártires, no queremos penar.
Cuando desobedecemos y planteamos un conflicto
no lo hacemos «por» el estatus de sufridoras comprometidas
que nos otorgará el castigo.
Lo hacemos «a pesar de ello»
e intentando evadir el castigo por todos los medios.

Las reclusas no hablamos el lenguaje establecido del héroe responsable
que juzga de cobardes «tirar la piedra y esconder la mano».
Nosotras las presas, bien al contrario,
creemos que esconder la mano después de tirar la piedra
es lo único que nos asegura que no nos cortarán la mano
y que podremos volver a tirar otra piedra cuando nos dé la gana.

No hacemos actos heroicos sino que tendemos emboscadas.
No actuamos para visibilizar la causa de nuestra opresión sino todo lo contrario:
queremos ser invisibles para que nuestras opresoras no puedan señalarnos.

ESQUEMA PROCÉS PENAL

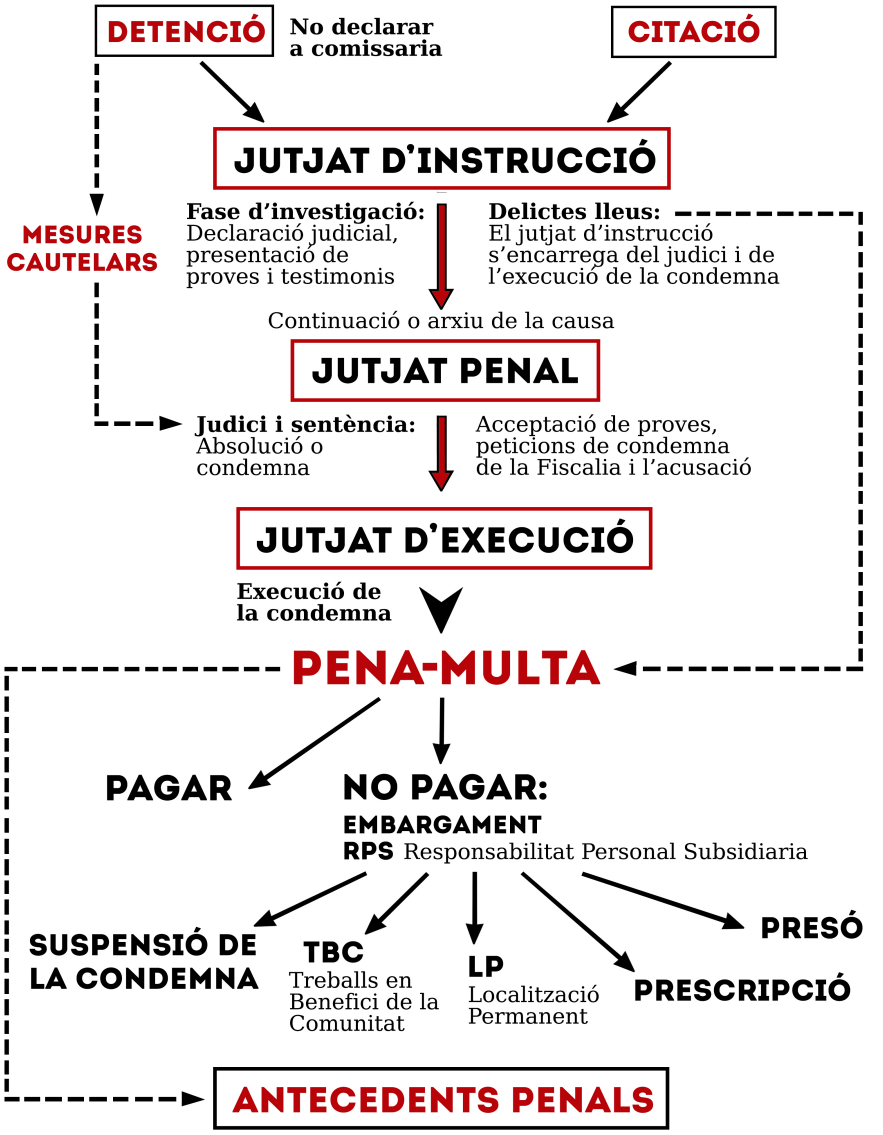

Estrangeria: Els antecedents penals poden fer que ens deneguin la sol·licitud o la renovació del NIE, dels permisos de residència i/o treball

Comissió de nous delictes: Els antecedents penals poden fer que se'ns consideri reincidents i que ens deneguin la suspensió de condemna

Agraïments

Volem dedicar un espai on agrair a totes les persones i col·lectius que han participat en l'elaboració d'aquest fanzine: Les que ens han aportat les seves experiències i les que ens han ajudat a trobar, entendre i analitzar tota aquesta informació; les que han fet les revisions lingüístiques i gramaticals, les que ens han ajudat a maquetar-lo, editar-lo, imprimir-lo i difondre'l; les que han revisat les qüestions legals, jurídiques i polítiques; totes aquelles que pateixen la repressió i lluiten cada dia per tenir una vida digna i finalment a totes les persones que tenim al voltant i ens han acompanyat en aquesta aventura tan bonica i enriquidora.

Si voleu descarregar el fanzine en versió digital, ho podeu fer des del blog de Colze a Colze, un dels col·lectius que dona suport a aquesta iniciativa.

Blog: https://colzeacolzeblog.wordpress.com/
Correu electrònic: colzeacolze@riseup.net
Twitter: @ColzeAColze

COLZE A COLZE

AFRONTEM LA REPRESSIÓ

Si teniu alguna aportació a fer al fanzine o voleu explicar-nos les vostres experiències d'insubmissió podeu escriure un correu electrònic a l'adreça: **obrimelcercle@riseup.net**

Segona versió – Juliol de 2022

Fanzine editat i imprès de manera autogestionada a Barcelona